



**Stratēģiskais
ietekmes uz vidi novērtējums
ZEMES GABALA JŪRMALĀ
„VĀRNUKROGS 1802”
LOKĀLPLĀNOJUMAM**

2.sējums

Valdis Felsbergs, M.Sc.Env., 29277744, valdis@felsbergs.lv
2025. gada jūlijs

Saturs

1. Lokālplānojuma mērķis, alternatīvie risinājumi un tā saistība ar citiem plānošanas dokumentiem.....	4
1.1. Lokālplānojuma mērķis un saturs.....	4
1.2. Alternatīvu raksturojums	8
1.3. Lokālplānojuma saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	9
1.3.1. Jūrmalas pilsētas līmeņa plānošanas dokumenti	9
1.3.2. Reģionālā līmeņa plānošanas dokumenti	11
1.3.3. Nacionālā līmeņa politikas plānošanas dokumenti	12
1.3.4. Eiropas Savienības (ES) politikas plānošanas dokumenti	13
1.3.5. Starptautiskās konvencijas	14
2. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) mērķis, pamatprincipi un metodes	18
2.1. Vispārējā pieeja un metodes	18
2.2. Sabiedrības iesaiste un konsultācijas ar institūcijām.....	21
3. Vides pārskata sagatavošanas procedūra un sabiedrības līdzdalība	23
4. Vērtētās ietekmes uz vidi	25
5. Daudzkritēriju analīze	26
6. Vides stāvoklis lokālplānojuma potenciāli ietekmētajās teritorijās	27
6.1. Atmosfēras gaisa kvalitāte.....	27
6.2. Troksnis	27
6.3. Ūdens resursi un kvalitāte.....	28
6.4. Klimats	28
6.5. Degradētās un piesārņotās teritorijas.....	29
6.6. Augsne	29
6.7. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi 30	
6.7.1. Lielupes grīvas pļavas	30
6.7.2. Dabas parks “Piejūra”	30
6.7.3. Baltā kāpa.....	30
6.7.4. Sugas un biotopi	30
6.8. Ainava un kultūrvēsturiskais mantojums	31
6.9. Vides riski.....	32
6.10. Sabiedrības veselība, drošība un ērtības.....	32
7. Iespējamās izmaiņas 0. alternatīvā: saglabājas un turpina ierobežotā apjomā neorganizēti attīstīties pašreizējā situācija, teritorijai netiekot atbilstoši transformētai un tās apbūves un izmantošanas nosacījumiem konkrēti noteikti.....	33
7.1. Atmosfēras gaisa kvalitāte.....	33
7.2. Troksnis	33
7.3. Ūdens resursi un kvalitāte.....	34
7.4. Klimats	34
7.5. Degradētās un piesārņotās teritorijas.....	34
7.6. Augsne	34
7.7. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi	34

7.8.	Ainava un kultūrvēsturiskais mantojums	35
7.9.	Vides riski.....	35
7.10.	Sabiedrības veselība, drošība un ērtības	35
8.	Iespējamās izmaiņas lokālpilnojuma 1. alternatīvas īstenošanas gadījumā: plānotā funkcionālā zonējuma „Dabas un apstādījumu teritorija” saglabāšana, atbilstoši attīstoties arī dabā, t.i., vasarnīcu apbūvi likvidējot un atjaunojot neapbūvētu dabas teritoriju	36
8.1.	Atmosfēras gaisa kvalitāte.....	36
8.2.	Troksnis	36
8.3.	Ūdens resursi un kvalitāte.....	37
8.4.	Klimats	37
8.5.	Degradētās un piesārņotās teritorijas	37
8.6.	Augsne	37
8.7.	Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi	38
8.8.	Ainava un kultūrvēsturiskais mantojums	38
8.9.	Vides riski.....	39
8.10.	Sabiedrības veselība, drošība un ērtības	39
9.	Iespējamās izmaiņas lokālpilnojuma 2. (pamata jeb ieteiktās) alternatīvas īstenošanas gadījumā: lokālpilnojuma teritorijas saglabāšana un attīstīšana par Vasarnīcu apbūvi priežu parkā, ierobežojot to precīzās robežās, nosakot precīzus izmantošanas un attīstības nosacījumus un tos atbilstoši ievērojot....	40
9.1.	Atmosfēras gaisa kvalitāte.....	40
9.2.	Troksnis	40
9.3.	Ūdens resursi un kvalitāte.....	40
9.4.	Klimats	41
9.5.	Degradētās un piesārņotās teritorijas	41
9.6.	Augsne	41
9.7.	Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi	41
9.8.	Ainava un kultūrvēsturiskais mantojums	42
9.9.	Vides riski.....	42
9.10.	Sabiedrības veselība, drošība un ērtības	42
10.	Vērtēto lokālpilnojuma īstenošanas alternatīvu ietekmes uz vidi salīdzinājums	43
11.	Sabiedrības ieguvums no lokālpilnojuma	45
11.1.	Lokālpilnojuma sociāli ekonomiskā ietekmes uz sabiedrību vispārīgs raksturojums	45
11.2.	Ietekmes uz sabiedrību sociāli ekonomiskā aspektā detalizētāki pieņēmumi	45
11.3.	Teritorijas apbūves ekonomiskā attīstība	46
11.4.	Ekosistēmu pakalpojumu novērtējums	47
11.5.	Sociāli ekonomiskie secinājumi	51
12.	Kopējie secinājumi un rekomendācijas.....	53
13.	Ieteicamais turpmākās attīstības ietekmju monitorings.....	55

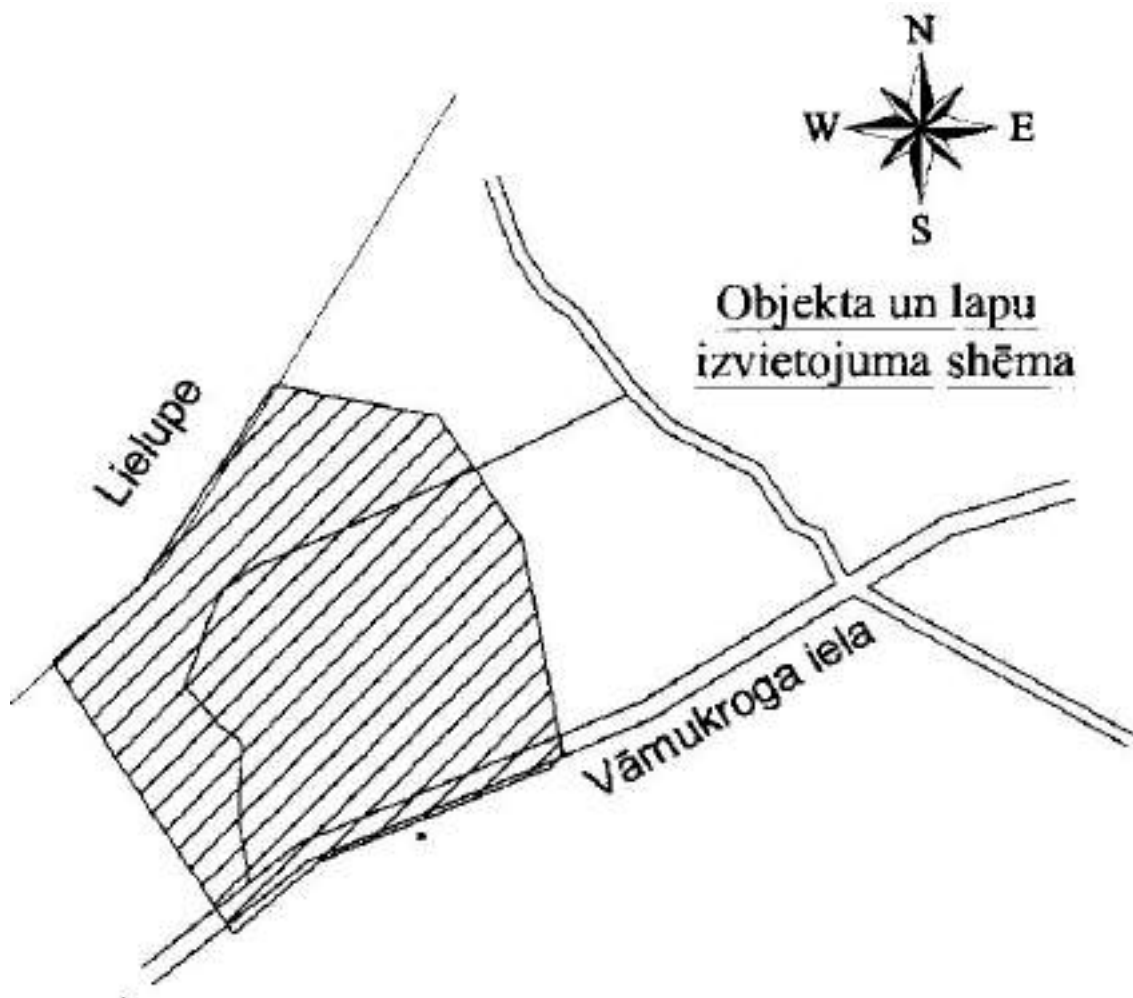
PIELIKUMI:

1. Jūrmalas pilsētas teritorijas "Vārnukrogs 1802" (Kadastra nr. 1300 001 1802) lokālplānojuma ģenerālplāns, M 1:1000
2. Sugu un biotopu ekspertes Ilzes Rērihas atzinums.
3. Sugu un biotopu ekspertes Egitas Grolles atzinums.
4. Sugu un biotopu ekspertes Sandras Ikaunieces atzinums.
5. Nojaukšanai paredzēto ēku piemēri

1. Lokālpārplānojuma mērķis, alternatīvie risinājumi un tā saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

1.1. Lokālpārplānojuma mērķis un saturs

Lokālpārplānojuma (skat. 1. pielikumu) teritorija atrodas Jūrmalas pilsētā starp Priedaini, Buļļupi, Vārnukroga ceļu un Lielupi. Zemes gabals ir vasarnīcu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības (VĪKS) „Ausmas-3” īpašums. No ziemeļrietumiem teritorija robežojas ar Lielupi, dienvidrietumos un austrumos – ar neapbūvētām priežu meža teritorijām, dienvidaustrumu robežu veido Vārnukroga ceļš, ceļa otrā pusē mežsaimniecībā izmantojamas teritorijas (1D2 zona) (skat. 1. attēlu).



1.attēls. Lokālpārplānojuma teritorijas novietojums Jūrmalā

Zemesgabals atrodas ģeoloģiski īpatnējā vietā, un tā būtiskākā iezīme ir atrašanās uz kāpas (kāpas ir vēja sanesti smilšu pauguri – eolo nogulumu pozitīvo un negatīvo formu mija). Īpašums atrodas uz gara kāpu vaļņa Lielupes krastā, kas stiepjas starp upi un zemāku, nosusinātu, līdzenu meža teritoriju. Ūdens plūsmas un jo īpaši vētru darbības rezultātā notiek Lielupes krasta noskalošanās un veidojas stāva, smilšaina nogāze (skat. 2. attēlu). Krasta eroziju veicina arī neorganizēta izmīdīšana, ko savukārt mazina organizēta piekļuve upei (skat. 3. attēlu).



2.attēls. Lielupes krasts gar lokālpārplānojuma teritoriju



3.attēls. Organizēta piekļuve Lielupes krastam no lokālpārplānojuma teritorijas

Kāpu valnis īpašumu šķērso rietumu-austrumu virzienā plašā joslā, vaļņa dienvidu robeža praktiski sakrīt ar ceļu uz īpašuma dienvidaustrumu robežas. Īpašuma ziemeļaustrumu malā starp kāpu valni un Lielupi reljefā nav izteikti kāpu vaļņi, tas ir līdzenāks, vērojams sīki viļņots eolo nogulumu līdzenums (eolie nogulumu – vēja pārveidoti un akumulēti smilts veidojumi).

Teritorijā kopš padomju laikiem ir izveidojusies vasaras mājiņu/vasarnīcu apbūve priežu mežā, ierīkoti apstādījumi un nelieli dārziņi pie mājām. 1965. gadā toreizējā Babītes ciemata padome ar toreizējiem Latvijas PSR Autotransporta uzņēmumiem Nr.18, 26 un 32 noslēdza līgumu par teritorijas izdalīšanu darbaļaužu atpūtas bāzēm, balstoties uz LPSR Ministru padomes un Republikāniskās arodbiedrību padomes 1965. gada 20. aprīļa Nolikuma Nr.194, kurā noteikts, ka atpūtas bāzēs var veidot gan nojaucamas teltis un saliekamos namiņus, gan arī būvēt paliekošas būves (dzīvojamās, sabiedriskās ēdināšanas u.c. objektus) darbībai cauru gadu. Tādējādi jau vairāk nekā pusgadsimtu šeit priežu mežā pastāv vasarnīcu apbūve (skat. 4. attēlu), kura ir maz izmainījusies kopš pirmsākumiem sakarā ar teritorijas neskaidro statusu *de iure* pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas, kad atklājās, ka jau padomju laikos uzņēmumi ir pārstājuši pildīt toreizējos līgumus, izņemot būves no savas bilances un atstājot tās *de facto* lietotāju valdījumā. Jaunā vara formālo problēmu vispirms centās atrisināt, uz papīra neesošās būves, kas faktiski tomēr bija cilvēku privātīpašums, piespiest nojaukt arī dabā, t.i., nevis dokumentos atspoguļot objektīvo īstenību, bet īstenību *post factum* pielāgot dokumentiem, savukārt faktiskie īpašnieki centās panākt stāvokļa legalizāciju tādā vai citādā formā, gatavi daļēji nojaukt un pielāgot neatbilstošās būves un turpmāk ierobežoti attīstīties atbilstoši skaidriem noteikumiem. Tomēr jautājums joprojām nav atrisināts, 1991. gadā teritorijā bija 80 būves, tagad to ir 191, un sakārtotai tiesiskai valstij neatbilst ne vienas puses prasības bez kompensācijas likvidēt privātīpašumus, ne otras puses neorganizētā attīstība.



4.attēls. Skats no malas uz vēsturisko vasarnīcu apbūvi lokālpilnplānojuma teritorijā

Zemes gabala centrā apbūve ir samērā blīva, ar brauktuvē, celiņiem un gājēju takām. Dzīvojamo apbūvi veido gan vasarnīcu tipa vieglas konstrukcijas ēkas, gan atsevišķas lielākas ēkas. Ainaviski teritorija nav estētiski pievilcīga, apbūve haotiska, stihiski izveidojušās gājēju takas un brauktuves degradē teritorijas vērtību. Apkārt intensīvi apbūvētajam zemes gabala centram ir retāk izvietotas ēkas, kā arī neapbūvēta meža joslas. No normatīvo aktu viedokļa šāda situācija attīstījās Dabas un apstādījumu teritorijā (DA3), savukārt šis zonējums *post factum* tika noteikts teritorijai, kura jau tobrīd tam neatbilda. Pēdējos grozījumos Jūrmalas pilsētas Teritorijas plānojumā, kas apstiprināti ar Jūrmalas pilsētas domes 2016. gada 24. marta saistošajiem noteikumiem Nr. 8 “ Jūrmalas pilsētas Teritorijas plānojuma grozījumu grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu”, sperts nozīmīgs solis jautājuma sakārtošanā: tagad zemesgabals atrodas Dabas un apstādījumu teritorijā (DA3), kuru ierobežotā platībā paredzēts daļēji transformēt par Vasarnīcu apbūves priekšu parkā (TIN114) (1VP*) teritoriju (skat. 4. attēlu), kurā atļauts būvēt brīvstāvošas vieglas koka konstrukcijas vasarnīcas bez lentveida pamatiem un pagraba, ar maksimālo apbūves laukumu 50 m².

Lokālplānojuma izstrādes mērķis atbilstoši Jūrmalas pilsētas domes 16.12.2016. lēmumam Nr.655 (darba uzdevumam tā 1. pielikumā) ir izvērtēt iespēju šajā zemesgabalā palielināt teritorijas ar īpašiem noteikumiem “Vasarnīcu apbūve priekšu parkā (TIN 114) platības un izdarīt grozījumus Jūrmalas pilsētas Teritorijas plānojumā, kas apstiprināts ar Jūrmalas pilsētas domes 2012. gada 11. oktobra saistošajiem noteikumiem Nr. 42 “ Par Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu” ar grozījumiem Nr. 8 “ Par Jūrmalas pilsētas Teritorijas plānojuma grozījumu grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu” pamatojoties uz Teritorijas attīstības plānošanas likuma 24. panta otro daļu. Būtībā šis mērķis ir konkretizēt teritorijas plānojumu atbilstoši šiem vispārīgajiem nosacījumiem, lai nodrošinātu turpmāku teritorijas izmantošanu un attīstību likumīgi regulētā veidā.

Lokālplānojuma ierosinātais ir VĪKS „Ausmas-3” atbilstoši Jūrmalas pilsētas domes 16.12.2016. lēmumam Nr.655, un ierosinātāja pasūtījumā to izstrādā SIA “A.S.Serviss”, Unnes iela 4, Mārupe, Mārupes nov., LV-2167, atbilstoši minētā lēmuma 1. pielikumā noteiktajam darba uzdevumam.

Saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, plānošanas dokumentiem, kuru īstenošana var būtiski ietekmēt cilvēku veselību un vidi, t.sk. lokālplānojumiem, veic stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu. Vides pārraudzības valsts birojs, izvērtējot iesniegto iesniegumu atbilstoši Ministru kabineta 23.03.2004. noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” prasībām, 01.06.2017., ir pieņēmis lēmumu Nr. 27 „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”. Izpildot to, lokālplānojumam tiek veikta minētā procedūra atbilstoši normatīvo aktu prasībām; vides pārskata izstrādātājs: M.Sc.Env. Valdis Felsbergs.



4.attēls. Aktuālais lokālplānojuma teritorijas zonējums Jūrmalas Teritorijas plānojumā

1.2. Alternatīvu raksturojums

0. Lokālplānojuma nulles alternatīva ir pašreizējās esošās situācijas saglabāšanās, pie kā novestu neorganizēta vasarnīcu apbūves saglabāšanās un attīstība teritorijas plānojumā aptuveni ieskicētajā Vasarnīcu apbūves priežu parkā zonā Dabas un apstādījumu teritorijā, ja lokālplānojums netiktu izstrādāts, tātad teritorija netiktu atbilstoši transformēta un tās apbūves un izmantošanas nosacījumi netiktu konkrēti noteikti.

1. Lokālplānojuma pirmā alternatīva būtu patlaban plānotā funkcionālā zonējuma „Dabas un apstādījumu teritorija” saglabāšana, neizdalot no teritorijas un netransformējot iespējamo Vasarnīcu apbūvi priežu parkā, un atbilstoši attīstoties arī dabā, t.i., vasarnīcu apbūvi likvidējot un atjaunojot neapbūvētu dabas teritoriju, kāda tur bijusi pirms vairāk nekā pusgadsimta.

2. Lokālplānojuma otrā (pamata jeb ieteiktā) alternatīva ir izstrādātais funkcionālā zonējuma detalizācijas un attiecīgas transformācijas priekšlikums, kas paredz lokālplānojuma teritoriju saglabāt un attīstīt kā Vasarnīcu apbūvi priežu parkā, ierobežojot to precīzās robežās, nosakot precīzus izmantošanas un attīstības nosacījumus un tos atbilstoši ievērojot. Zemes gabalam tiek izdalītas sarkanajās līnijās divas ielu zemes vienības ar autostāvvietu vienā no tām. Pārējās trīs zemes vienības,

kuras savstarpēji atdala šīs jaunveidotās ielas, ir ar publisko zonu bērnu rotaļlaukumam, diviem kanalizācijas krājrezervuāriem un vasarnīcu apbūves zemes vienību domājamām daļām. Gruntsgabalam kopējā platība saskaņā ar topogrāfiju ir 97 883,7 m². Gruntsgabalam paredzēti trīs funkcionālie zonējumi:

- „Vasarnīcu apbūve priežu parkā” (TIN116), 77 785,7 m² platībā, iekļauj teritoriju ar esošo vasarnīcu apbūvi un brīvo neapbūvēto teritoriju. Gruntsgabala austrumpusē pie Vārnukroga ceļa kā publiskā zona paredzēts sporta spēļu laukums 291,2 m² platībā. Divām zemes vienībām 409,0 m² platībā paredzēta saimnieciskās kanalizācijas stikla šķiedras krājrezervuāru izvietošana.
- „Dabas un apstādījumu teritorija” (DA3), iekļauj teritoriju 15 642 m² platībā. Saskaņā ar Dabas Aizsardzības Pārvaldes ziņojumu Nr. 4.1/4121/2022-N no 29.07.2022. zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 13000011802 ir konstatēts biotops 2180 “Mežainas piejūras kāpas” 5,48 ha platībā. Gruntsgabala rietumu pusē, kā publiskā zona paredzēts bērnu rotaļlaukums 246,2 m² platībā.
- “Transporta infrastruktūras teritorija” (TI): zemesgabalam tiek izdalītas sarkanajās līnijās divas ielu zemes vienības, kopā 4456 m², tai skaitā autostāvvietā 292,5 m² platībā vienā no tām. Autostāvietā jāparedz informatīvais stends ar grafisko un tekstuālo informāciju par teritorijas funkcionālajām norisēm.

Lokālplānojumā noteiktas aptuvenas atmežojamās platības:

- Transporta infrastruktūrai (TI) – 4456 m²
- Vasarnīcu apbūvei priežu parkā (TIN116) – 15 423 m²

Platības atmežošanai ir aptuvenas, precizēsies būvprojektos.

1.3. Lokālplānojuma saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

1.3.1. Jūrmalas pilsētas līmeņa plānošanas dokumenti

Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojums

Saskaņā ar grozījumiem Jūrmalas pilsētas Teritorijas plānojumā, kas apstiprināti ar Jūrmalas pilsētas domes 2016. gada 24. marta saistošajiem noteikumiem Nr. 8 „Jūrmalas pilsētas Teritorijas plānojuma grozījumu grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu”, lokālplānojuma teritorija atrodas Dabas un apstādījumu teritorijā (DA3), kuru daļēji paredzēts transformēt par Vasarnīcu apbūves priežu parkā (TIN114) (1VP*) teritoriju. Zonā ir spēkā prasības, kas noteiktas teritorijai „Dabas un apstādījumu teritorija”. Teritoriju iespējams transformēt par Vasarnīcu apbūves teritoriju priežu parkā (1VP), kurā atļauts būvēt vienīgi brīvstāvošas vieglas koka konstrukcijas vasarnīcas bez lentveida pamatiem un pagraba, ar maksimālo apbūves laukumu 50m², izstrādājot teritorijas lokālplānojumu saskaņā ar darba uzdevumu (1. pielikums Jūrmalas pilsētas domes lēmumam no 16.12.2016. Nr.655).

Izstrādājamaais lokālpilnplānojums tieši izriet no šā dokumenta un tiek izstrādāts tam atbilstoši.

Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

- Vides pārraudzības valsts biroja 2012.gada 31.jūlija Atzinums Nr. 20 „Par Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma Vides pārskatu”

Šajā Atzinumā konstatēts:

Vides pārskatā konstatēts, ka plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt šādas dabas teritorijas:

(..)

- Faktiski apdzīvotās teritorijas Lielupes labā krasta mežos Vārnukrogā, kuras teritorijas plānojumā tiek iekļautas funkcionālajā zonējumā „Vasarnīcu apbūve priežu parkā”. Šīs faktiskās apbūves teritorijas atrodas mežainajās jūrmalas kāpās, bet daļa – valsts nozīmes ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļa “Buļļu kāpas” tuvumā. Šo teritoriju faktiskā izmantošana rada negatīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, ainavu, ūdensmalu pieejamību, virszemes ūdeņu kvalitāti. Veicot šo teritoriju transformāciju uz „Vasarnīcu apbūve priežu parkā” (ja tiek izpildīti TIAN iekļautie nosacījumi), plānojuma ieviešana būtiski pozitīvi ietekmēs šo degradēto teritoriju sakārtošanu un vides kvalitāti.

Izstrādājamā lokālpilnplānojuma mērķis ir detalizēt veidu, kā panākamas šīs pozitīvās ietekmes.

- Vides pārraudzības valsts biroja 2016. gada 1. marta Atzinums Nr. 2 „Par Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma grozījumu Vides pārskatu”

Atbilstošajā Vides pārskatā nav tādas detalizācijas, lai būtu konkrēti vērtētas izmaiņasniecīgajā lokālpilnplānojuma teritorijā, tāpēc šā SIVN mērķis ir pārbaudīt, vai iepriekšējā novērtējumā prognozētā pozitīvā ietekme no šajā lokālpilnplānojumā paredzētās attīstības saglabājas arī grozītā Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma kontekstā.

Jūrmalas valstspilsētas attīstības programma 2023.–2029. gadam ir disciplinārs Jūrmalas pilsētas vides pārvaldības dokuments, kas aptver visus vides pārvaldības sektorus. Tas ir ļoti vispārīgs dokuments, un konkrēti par lokālpilnplānojuma teritoriju un tās apkaimi tajā nekas nav teikts.

Jūrmalas pilsētas attīstības stratēģija 2010.-2030. gadam ir plaša tvēruma dokuments, kurā konkrēti par lokālpilnplānojuma teritoriju nekas nav teikts.

Jūrmalas valstspilsētas ūdens resursu aizsardzības rīcības plānam 2016.-2022. gadam ir jau beidzies termiņš, tomēr ar jaunu analoģisku plānošanas dokumentu tas pagaidām nav aizstāts, tāpēc tā ir informatīvi ir vēl izmantojams. Nosaka ūdens

resursu aizsardzības prioritātes un mērķus. Tajā konstatēts, ka Lielupes ūdens kā karpveidīgo zivju ūdeņu kvalitāte pilnībā atbilst Ministru kabineta „Noteikumu par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” Nr.118 12.03.2002. normatīviem un arī peldēdzoņu kvalitāte tajā ir laba. Vienlaikus tajā konstatēts, ka teritorijās, kurās vēl nav izbūvētas notekūdeņu savākšanas sistēmas vai iedzīvotāji nav pieslēgušies centralizētajam tīklam, tiek izmantoti individuālie risinājumi: galvenokārt notekūdeņi tiek novadīti izsmēlamajās bedrēs, kuru kvalitāte ne vienmēr ir atbilstoša, līdz ar to pastāv gruntsūdeņu piesārņojuma risks. Rīcības plāna pēdējā uzraudzības ziņojumā par 2021. gadu nekādi uzlabojumi šajā aspektā attiecībā uz lokālpārvaldības teritoriju nav konstatēti, un šāda situācija saglabājas joprojām. Šajā aspektā rīcības plāns netieši atbalsta lokālpārvaldības plānoto attīstību.

1.3.2. Reģionālā līmeņa plānošanas dokumenti

Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2022.-2027. gadam.

Saskaņā ar Reģionālās attīstības likumu, Latvijā ir izveidoti pieci plānošanas reģioni – Kurzemes plānošanas reģions, Latgales plānošanas reģions, Rīgas plānošanas reģions, Vidzemes plānošanas reģions un Zemgales plānošanas reģions –, kuriem savukārt tiek izstrādāti ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenti. Reģionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti zem nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem.

Reģionālās attīstības likumā (pieņemts 21.03.2002., pēdējie grozījumi stājušies spēkā 16.05.2023.) teikts, ka plānošanas reģioni izvērtē nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu atbilstību plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentiem un, konstatējot neatbilstību, ierosina grozīt nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentus vai lemt par grozījumiem plānošanas reģiona plānošanas dokumentos. Līdz ar to ir jānodrošina visu līmeņu attīstības plānošanas dokumentu atbilstība.

Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma ir plaša tvēruma dokuments, kurā konkrēti par lokālpārvaldības teritoriju nekas nav teikts, bet ir uzsvērti abu iepriekšējo Jūrmalas pilsētas plānošanas dokumentu (Attīstības stratēģija 2010.-2030.gadam un Attīstības programma 2014.-2020.gadam) vienotie stratēģiskie mērķi:

- starptautiski pazīstams, moderns veselības kūrorts un populārākā kūrortpilsēta Baltijas jūras reģionā;

(..)

- kvalitatīva dzīves un brīvdienu vieta (..).

Būtībā šie Jūrmalas pilsētas, Rīgas plānošanas reģiona un zināmā mērā – arī nacionāla mēroga mērķi sasaucas ar lokālpārvaldības mērķiem konkrētajā mazajā teritorijā un nav tiem pretrunā.

Lielupes upju baseinu apgabala apsaimniekošanas un plūdu risku pārvaldības plāns 2022.–2027. gadam

Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas un plūdu riska pārvaldības plāni 2022.-2027. gadam izstrādāti, izpildot uzdevumus, kas doti Ūdens apsaimniekošanas likumā un ar minēto likumu pārņemtajā Padomes un Parlamenta 2000. gada 23. oktobra direktīvā 2000/60/EK, kas nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdeņu aizsardzības politikas jomā. Plānu mērķis ir uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti, veicinot to laba stāvokļa sasniegšanu, informēt sabiedrību par ūdens kvalitāti un interešu grupu iesaistīšanas iespējām ūdens vides jautājumu risināšanā, sabalansēt vides un saimnieciskās vajadzības ūdens resursu lietošanā un apsaimniekošanā, kā arī apzināt un mazināt plūdu riskus.

Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas un plūdu riska pārvaldības plānu nepieciešamību un saturu nosaka ES Direktīva 2000/60/EK (Ūdens struktūrdirektīva) un Direktīva 2007/60/EK (Plūdu direktīva), kā arī Ūdens apsaimniekošanas likums.

Plānus izstrādā četriem Latvijas upju baseinu apgabaliem: Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabaliem. Vairums ūdensobjektu novērtēti kā vidējā ekoloģiskajā stāvoklī esoši. Vismazāk labā stāvoklī esošu ūdensobjektu ir tieši Lielupes baseinā (tikai 8% upju un 31% ezeru ūdensobjektu).

Lokālpārveidojuma teritorija nav ne vērā ņemams upes piesārņojuma avots, nedz arī ir pakļauta plūdu riskam, kā arī ir ļoti niecīga teritorija Lielupes baseina mērogā, tāpēc šie plānošanas dokumenti tai konkrēti nekādi nepieskaras, un lokālpārveidojums nekādi nevar būt pretrunā to mērķiem.

Lielupes upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānā 2022.-2027.gadam attiecībā uz Priedaines un Vārnukroga apkaimi nav konstatēts nekas. Kopumā attiecībā uz Lielupi un Jūrmalu plāna pasākumos Lielupes ūdens kvalitātes uzlabošanai daudzkārt norādīta nepieciešamība nodrošināt centralizētu notekūdeņu savākšanu.

Lokālpārveidojuma risinājumi atbilst plāna pasākumu garam: apbūves gadījumā obligāti nodrošināt centralizētu notekūdeņu savākšanu.

1.3.3. Nacionālā tīrīšanas politikas plānošanas dokumenti

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

Latvija 2030 ir valsts galvenais plānošanas instruments ar likuma spēku. Visiem valsts stratēģiskās plānošanas un attīstības dokumentiem, kas tiek izstrādāti pēc *Latvija 2030* stāšanās spēkā (apstiprināts Saeimā 2010. gada 10. jūnijā), ir jābūt veidotiem saskaņā ar stratēģijā noteiktajiem virzieniem un prioritātēm.

Latvija 2030 cita starpā iekļauj tādu mērķi kā „saglabāt Latvijas savdabību – daudzveidīgo dabas un kultūras mantojumu, tipiskās un unikālās ainavas”. Lokālpārveidojuma teritorijā vasarnīcu apbūves ainava kā Lielupes lejtecē labajam krastam Jūrmalas teritorijā visai raksturīga pastāv jau vairāk nekā pusgadsimtu un varētu tikt uzskatīta arī par kultūras mantojumu un tipisku ainavu, tomēr pašreizējā neregulētajā izpildījumā šā mantojuma un ainavas iespējamā unikālā vērtība ir ļoti apšaubāma. Lokālpārveidojuma mērķis ir lokālo attīstību regulēt, būtiski uzlabojot pašreizējo ainavu, padarot to par vērtīgu, nevis apšaubāmu Latvijas savdabību, un tādējādi tas sasaucas ar stratēģijas mērķiem.

Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas īstenošanai

Nacionālā reformu programma (NRP) tika izstrādāta 2011. gadā ar mērķi īstenot „Eiropa 2020” stratēģiju. Tā ir uz ekonomiku fokusēts dokuments, kas nepievēršas ne Jūrmalas un lokālpārveidojuma teritorijai, ne kūrortiem un rekreācijai, ne ainavai un dabas vērtībām. Arī tai ir formāli jau beidzies termiņš, tomēr ar jaunu analogisku plānošanas dokumentu tā pagaidām nav aizstāta un turpinās: pēdējais progresa ziņojums ir 2023. gada. Tajā konstatēts: *“Ar ES fondu atbalstu līdz 2023. gada beigām projektos kopā paredzēts nodrošināt vides prasībām atbilstošus notekūdeņu savākšanas pakalpojumus vismaz 38 000 iedzīvotāju. Šobrīd vides prasībām atbilstošs notekūdeņu savākšanas pakalpojums pieejams >90% iedzīvotāju blīvi apdzīvotās vietās”*.

Šajā aspektā programma netieši atbalsta lokālpārveidojumā plānoto attīstību – bez ES fondu atbalsta.

Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam (NAP 2027)

Hierarhiski augstākais vidējā termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tajā prioritātē *“Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”* rīcības virzienā *“Daba un vide – “Zaļais kurss””* konstatēts: *“82. Upju ūdens kvalitāte Rīgas reģiona upēs pārsvarā ir no vāji piesārņotām līdz piesārņotām. Virszemes ūdens piesārņojumu galvenokārt izraisa notekūdeņu novadīšana”*.

Šajā aspektā NAP2027 netieši atbalsta lokālpārveidojumā plānoto attīstību.

1.3.4. Eiropas Savienības (ES) politikas plānošanas dokumenti

Pārdomu dokuments “Ceļā uz ilgtspējīgu Eiropu līdz 2030. gadam”

Eiropa 2020 ir ES izaugsmes stratēģija, kas izvirza mērķus, kuri līdz 2020. gadam ir jāsasniedz nodarbinātībā, inovācijā, izglītībā, sociālajā integrācijā un enerģētikā (ieskaitot klimata pārmaiņu samazināšanu). Tajā ir konstatēts:

“Kopumā paredzams, ka ES arī turpmāk gūs panākumus ūdens resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas un sanitārijas jomā. Gandrīz visiem iedzīvotājiem būs pieejami ūdensapgādes pakalpojumi, piemēram, dzeramā ūdens un notekūdeņu attīrīšana, kā arī sanitārās labierīcības. Tomēr jādara vairāk, lai nodrošinātu ūdens pilnīgu pieejamību visiem ES iedzīvotājiem un notekūdeņu attīrīšanu atbilstīgi noteiktajiem standartiem visā teritorijā, kā arī panāktu, ka visas Eiropas ūdenstilpes ir labā stāvoklī.”

Šajā aspektā pārdomu dokuments netieši atbalsta lokālpārveidojumā plānoto attīstību.

ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģija

Starp šīs stratēģijas galvenajiem mērķiem ir kā vides aizsardzība, tā arī ekonomiskā labklājība un nodarbinātība. Lokālpārveidojuma mērogs ir pārāk mazs, lai varētu kvantitatīvi vērtēt tā ieguldījumu ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas skatījumā, bet kvalitatīvi tas ietver sevī gan plusus, gan minusus – kā ikviens kompromiss starp dabas un cilvēkvidi.

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija paredz līdz 2030. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un ekosistēmu pakalpojumu degradāciju Eiropas Savienībā un atjaunot tos, ciktāl reāli iespējams, vienlaikus palielinot ES ieguldījumu, lai novērstu bioloģiskās daudzveidības izzušanu visā pasaulē.

Teorētiski augāja likvidēšana jebkādā platībā var tikai samazināt, nevis palielināt bioloģisko daudzveidību, un lokālpilnvarojums paredz tā niecīgajā teritorijā iespējamu augāja platības samazināšanu un koku izciršanu. Vienlaikus tas paredz arī pašreizējo dabiskā augāja izmaiņu mazināšanu un turpmāku nepieļaušanu. Šo potenciālo ietekmju raksturojums sniegts tālāk katras alternatīvas izvērtējumā, bet tā ir niecīga: gan kvantitatīvi (pēc skartās teritorijas lieluma), gan kvalitatīvi (pēc nelielās bioloģiskās daudzveidības vēsturiski jau būtiski pārveidotajos biotopos).

1.3.5. Starptautiskās konvencijas

Ramsāres konvencija „Par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi”

Konvencija ir pieņemta 1971. gada 2. februārī (stājās spēkā 1975. gadā), un tās mērķis ir nodrošināt visa veida mitrāju aizsardzību un saprātīgu izmantošanu, atzīstot, ka mitrāji kā ekosistēmas ir ļoti nozīmīgi bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā, kā arī cilvēku labklājības nodrošināšanā. Uz lokālpilnvarojuma teritoriju šī konvencija nekādi neattiecas.

UNESCO konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma saglabāšanu

Konvencija ir pieņemta 1972. gadā, un tās mērķis ir veicināt kultūras un dabas mantojuma saglabāšanu.

Dalībvalstīm ir jānodrošina kultūras un dabas mantojuma identifikācija, aizsardzība, konservācija, popularizācija un nodošana nākamajām paaudzēm, cita starpā, īstenojot atbilstošu politiku un veicot atbilstošus juridiskus, zinātniskus, tehniskus, administratīvus un finanšu pasākumus, lai atklātu, aizsargātu, konservētu, popularizētu un atjaunotu šo mantojumu. Teorētiski apbūve jebkādā meža platībā var tikai samazināt, dabas mantojumu, savukārt ietekme uz kultūras mantojumu var būt dažāda atkarībā no šīs apbūves rakstura un iekļaušanās kultūrvidē. Šo potenciālo ietekmju raksturojums sniegts tālāk katras alternatīvas izvērtējumā, bet tā ir niecīga: gan kvantitatīvi (pēc skartās teritorijas lieluma), gan kvalitatīvi (pēc nelielās bioloģiskās daudzveidības vēsturiski jau būtiski pārveidotajos biotopos un nelielā apbūves apjoma).

Bernes konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu

Konvencija pieņemta 1979. gadā. Saskaņā ar konvencijas prasībām, kas ir pārņemtas Latvijas likumdošanā, valstis uzņemas nodrošināt pasākumus savvaļas floras un faunas populāciju uzturēšanai tādā līmenī vai piemēros tās līmenim, kurš atbilst ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, tai pašā laikā ņemot vērā ekonomiskās un rekreācijas prasības un vietējā mērogā apdraudētu pasugu, varietāšu un formu vajadzības. Konvencijā minēts, ka katra dalībvalsts uzņemas pievērst uzmanību savvaļas floras un faunas saglabāšanai savas plānošanas un attīstības politikā un pasākumos pret piesārņošanu. Teorētiski apbūve jebkādā meža platībā var tikai

samazināt, nevis palielināt dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu bagātību. Šīs potenciālās ietekmes raksturojums sniegts tālāk katras alternatīvas izvērtējumā, bet tā irniecīga: gan kvantitatīvi (pēc skartās teritorijas lieluma), gan kvalitatīvi (pēc nelielās bioloģiskās daudzveidības vēsturiski jau būtiski pārveidotajos biotopos).

Riodežaneiro konvencija par bioloģisko daudzveidību

Konvencija ir pieņemta 1992. gadā. Šīs konvencijas uzdevumi, kas veicami saskaņā ar tajā ietvertajiem atbilstošajiem nosacījumiem, ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana un godīga un līdztiesīga ģenētisko resursu patērēšanā iegūto labumu sadale, ietverot gan pienācīgu pieeju ģenētiskajiem resursiem, gan atbilstošu tehnoloģiju nodošanu, ņemot vērā visas tiesības uz šiem resursiem un tehnoloģijām, gan pienācīgu finansēšanu. Izstrādājot valsts programmas, plānus un citus politikas dokumentus, ir jāievēro konvencijā iekļautās prasības attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

Teorētiski augāja likvidēšana jebkādā platībā var tikai samazināt, nevis palielināt bioloģisko daudzveidību, un lokālpārveidojums paredz tā niecīgajā teritorijā iespējamu augāja platības samazināšanu un koku izciršanu. Šīs potenciālās ietekmes raksturojums sniegts tālāk katras alternatīvas izvērtējumā, bet tā irniecīga: gan kvantitatīvi (pēc skartās teritorijas lieluma), gan kvalitatīvi (pēc nelielās bioloģiskās daudzveidības vēsturiski jau būtiski pārveidotajos biotopos).

Helsinku konvencijas par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību

Konvencijas (pieņemtas 1974. un 1992. gadā) cita starpā iekļauj nosacījumus Baltijas jūrā tieši un netieši nonākošā piesārņojuma mazināšanai. Konvencijas (1992) pielikumā ir uzskaitīti pasākumi un minimālās prasības, kas jāiekļauj attiecīgajā valsts likumdošanā. Lokālpārveidojuma īstenošana attiecībā uz šīs konvencijas mērķiem ir neitrāla.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām

Konvencijas (pieņemta 1992. gadā) un no tās izrietošā Kioto protokola (pieņemts 1997. gadā) mērķis ir samazināt siltumnīcas efektu izraisīto gāzu, kuru dēļ notiek globālā sasilšana, emisijas. Atbilstoši Kioto protokolam, Latvijai līdz 2012. gadam bija noteikta 8% SEG emisiju samazināšana, salīdzinājuma ar 1990. gadu. Lai panāktu šī mērķa sasniegšanu, protokolā ir piedāvāti vairāki līdzekļi, kā piemēram valstu emisiju samazināšanas politikas stiprināšana vai īstenošana.

Teorētiski augāja likvidēšana jebkādā platībā var tikai samazināt, nevis palielināt SEG absorbciju, un lokālpārveidojums paredz tā niecīgajā teritorijā iespējamu augāja platības samazināšanu un koku izciršanu. Šīs potenciālās ietekmes raksturojums sniegts tālāk katras alternatīvas izvērtējumā, bet tā irniecīga: gan kvantitatīvi (pēc skartās teritorijas lieluma), gan kvalitatīvi (pēc nelielās bioloģiskās daudzveidības vēsturiski jau būtiski pārveidotajos biotopos). Lokālpārveidojuma mērķis ir pārāk mazs, lai varētu kvantitatīvi vērtēt tā ieguldījumu Eiropas izaugsmes kontekstā.

ANO konvencija par cīņu pret pārtuksnešošanu / zemes degradāciju valstīs, kurās novērojami ievērojami sausuma periodi un/vai pārtuksnešošanās, jo īpaši Āfrikā

Konvencija tika pieņemta 1994. gadā Parīzē. Konvencija attiecībā uz Eiropas valstīm nozīmē cīņu pret auglīgas augsnes iznīkošanu, nosakot tās izmantošanu lietderīgiem mērķiem, tādiem kā lauksaimniecība vai vides aizsardzība, kā arī novēršot augsnes auglības zudumu vai degradāciju. 2000. gadā tika pieņemts konvencijas V pielikums, kurš attiecas uz Viduseiropas un Austrumeiropas valstīm (t.sk. Latviju) un nosaka šim reģionam raksturīgās problēmas kā ievērojama lauksaimnieciskās ražošanas samazināšanās, zemes auglības pazemināšanās, vēja un ūdens erozijas pastiprināšanās, kā arī dažāda veida augsnes degradācija. Papildus pielikumā noteikts, ka dalībvalstīm jāizstrādā nacionālo rīcības programma augsnes degradācijas samazināšanai.

Teorētiski augāja likvidēšana jebkādā platībā var tikai veicināt, nevis kavēt pārtuksnešošanu, un lokālpilnvarojums paredz tāniecīgajā teritorijā iespējamu augāja platības samazināšanu un koku izciršanu. Šis potenciālās ietekmes raksturojums sniegts tālāk katras alternatīvas izvērtējumā, bet tā ir niecīga: gan kvantitatīvi (pēc skartās teritorijas lieluma), gan kvalitatīvi (pēc augsnes nelielās vērtības vēsturiski jau būtiski pārveidotajos biotopos).

Lokālpilnvarojuma īstenošana attiecībā uz šīs konvencijas mērķiem ir neitrāla.

ANO EEK konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (Orhūsas konvencija)

Orhūsas konvencija ir pieņemta 1998. gadā ar mērķi aizsargāt ikvienas personas tiesības dzīvot vidē, kas atbilstu personas veselības stāvoklim un labklājībai, tādēļ katrai valstij, kas parakstījusi konvenciju, saskaņā ar šīs konvencijas noteikumiem ir jāgarantē tiesības piekļūt informācijai, sabiedrības dalība lēmumu pieņemšanā un iespēja griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Latvijā šī prasība ir iekļauta Satversmē, kuras 115.pants nosaka, ka valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu. Sabiedrības līdzdalība vides jautājumos ir ietverta arī vairumā normatīvo aktu, tajā skaitā MK 23.03.2004. noteikumos Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (pieņemti 02.12.2014.).

Lokālpilnvarojuma un tā stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma izstrādes gaitā sabiedrībai tiek nodrošināta informācija un iespēja paust viedokli.

Eiropas ainavu konvencija

Eiropas ainavu konvencija (Latvijā pieņemta ar likumu „Par Eiropas ainavu konvenciju” 2007. gada 29. martā) definē ainavu šādi: „ainava” nozīmē teritoriju tādā nozīmē, kā to uztver cilvēki, un kas ir izveidojusies dabas un/vai cilvēku darbības un mijiedarbības rezultātā.

Konvencijā ir norādīts, ka ainava ir Eiropas dabas un kultūras mantojuma pamatkomponents, iedzīvotāju dzīves kvalitātes svarīga sastāvdaļa un saimnieciskajai darbībai labvēlīgs resurss, kas var dot ieguldījumu darba vietu radīšanā. Tomēr ainavas kvalitāte pārsvarā ir subjektīva, un par objektīvu kaitējumu ainavai kā dabas un kultūras mantojumam var runāt tikai tādos gadījumos, ja kādai ainavai piešķirts aizsardzības statuss sakarā ar kādu tās konkrētu dabisku vai kultūrvēsturisku vērtību, kas ir reti sastopama vai, gluži otrādi, tipiska un konkrētajai kultūrai izšķiroši nozīmīga, un kuras izmaiņa noplicinātu ainavu daudzveidību vai kaitētu šai kultūrai. Lokālpilnvarojuma teritorijā vasarnīcu apbūves ainava kā Lielupes lejteces labajam krastam Jūrmalas teritorijā visai raksturīga pastāv jau vairāk nekā pusgadsimtu un varētu tikt uzskatīta arī

par kultūras mantojumu un tipisku ainavu, tomēr pašreizējā neregulētajā izpildījumā šā mantojuma un ainavas iespējamā unikālā vērtība ir ļoti apšaubāma. Lokālpplānojuma mērķis ir lokālo attīstību regulēt, būtiski uzlabojot pašreizējo ainavu, padarot to par vērtīgu, nevis apšaubāmu Latvijas savdabību, un tādējādi tas sasaucas ar konvencijas mērķiem.

2. **Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) mērķis, pamatprincipi un metodes**

Saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, plānošanas dokumentiem, kuru īstenošana var būtiski ietekmēt cilvēku veselību un vidi, t.sk. lokālplānojumiem, veic stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu. Vides pārraudzības valsts birojs, izvērtējot iesniegto iesniegumu atbilstoši Ministru kabineta 23.03.2004. noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” prasībām, 01.06.2017. ir pieņēmis lēmumu Nr. 27 „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”. Izpildot to, lokālplānojumam tiek veikta minētā procedūra atbilstoši normatīvo aktu prasībām (vides pārskata izstrādātājs: M.Env.Sc. Valdis Felsbergs).

Šā stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir iegūt informāciju par sagaidāmajām ietekmēm uz vidi katrā no vērtējamā lokālplānojuma alternatīvām, lai tās varētu salīdzināt savā starpā un novērtēt, vai un kādus priekšnoteikumus nelabvēlīgām ietekmēm uz vidi rada katras alternatīvas (atbilstošās paredzamās attīstības) īstenošana, vai šādu ietekmju intensitāte varētu būt nepieļaujama (normatīvajos aktos noteiktās robežvērtības pārsniedzot), kura no alternatīvām ir ieteicamāka no vides viedokļa un kādi ir nepieciešamie pasākumi iespējamo nelabvēlīgo ietekmju uz vidi novēršanai vai mazināšanai.

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums lielos vilcienos sastāv no trim etapiem:

- 1) ietekmju identificēšana,
- 2) ietekmju kvalitatīvs novērtējums ar mērķi noteikt visbūtiskākās,
- 3) kvalitatīva un/vai kvantitatīva ietekmju analīze un alternatīvu salīdzinājums.

2.1. *Vispārējā pieeja un metodes*

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN) ir process, kura mērķis ir uzlabot plānošanas dokumenta kvalitāti, vērtējot šā dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un laicīgi novēršot vai mazinot tā īstenošanas negatīvās ietekmes. SIVN process ir vērsts uz to, lai izvērtētu, kādas būtiskas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē var rasties politikas plānošanas dokumenta īstenošanas rezultātā un kā tās ietekmēs dabas kapitālu – resursus un pakalpojumus. SIVN ir veicams plānu un programmu sagatavošanas posmā, tā nepieciešamību un procesu nosaka starptautiskā un nacionālā likumdošana.

SIVN procedūras laikā tiek sagatavots Vides pārskats, kurā tiek iekļauta informācija par plānošanas dokumentu, tā mērķiem, saistību ar citiem plānošanas dokumentiem, tiek aprakstīta vides pārskata sagatavošanas procedūra un novērtējuma veikšanai lietoto galveno pamatprincipu un metožu apraksts. Vides pārskatā tiek analizēts vides stāvoklis teritorijās, kuras saistītas ar plānošanas dokumentu.

SIVN uzdevums ir novērtēt vides apstākļus un sniegt informāciju lēmumu pieņēmējiem, kā arī informēt plašāku sabiedrību par sagaidāmo ietekmi uz vidi plānošanas dokumenta ieviešanas gadījumā.

Vispārējo pieeju SIVN nosaka procedūru reglamentējošie normatīvie akti: likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (pieņemts 13.11.1998., pēdējie grozījumi

stājušies spēkā 01.01.2024.) un uz likuma pamata izdotie Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumi Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" (pēdējie grozījumi 01.05.2024.). Ar šiem normatīvajiem aktiem Latvijā ir pārņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK „Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu”.

SIVN procesa pamatprincipi:

Integrācija – vides aspekti ir pilnībā jāintegrē plānošanas dokumentā, tādēļ, lai izvairītos no konceptuālām kļūdām, tie ir jāņem vērā plānošanas sākumstadijā; tādējādi SIVN palīdz veikt piedāvāto rīcības virzienu analīzi un identificēt tās rīcības, kurām no vides viedokļa nepieciešama papildus izpēte par to ietekmi.

Piesardzības princips – pieņemot lēmumus, nepieciešams izmantot piesardzības principu, pat ja plānotās darbības tieša negatīva ietekme nav pierādīta, jo ekosistēmu nestspēju jeb ietilpību un sakarību starp slodzēm un dabas kapitālu nav iespējams precīzi noteikt.

Ilgtspējīgas attīstības princips – ilgtspējīga attīstība cita starpā ir definēta arī kā viens no trim ES stratēģijas „Eiropa 2020” mērķiem.

Alternatīvu izvērtēšana – nepieciešams izvērtēt, kā plānošanas dokumentā paredzētās attīstības iespējamās alternatīvas ietekmēs vides resursus un to kvalitāti.

Pārskatāmība – SIVN ir atvērts un pārskatāms lēmumu pieņemšanas process, kas paredz interešu grupu un nevalstisko organizāciju iesaisti, balstās uz precīzi definētas metodoloģijas un lēmumu pieņemšanas mehānisma un sniedz pamatojumu novērtējumā iekļautajiem apgalvojumiem. SIVN pārskatāmību nodrošina arī Vides pārskata sabiedriskā apspriešana un tās rezultātu publiskošana.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma process kontekstā ar plānošanas dokumenta izstrādi ir atainots 5. attēlā.

Šajā SIVN zemes gabala lokālplānojumam Jūrmalā „Vārnukrogs 1802” teritorijai izmantota metodika, kas balstīta uz atbilstības izvērtējuma vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības principiem, mērķu un uzdevumu un kvalitatīvu ietekmju novērtējuma.

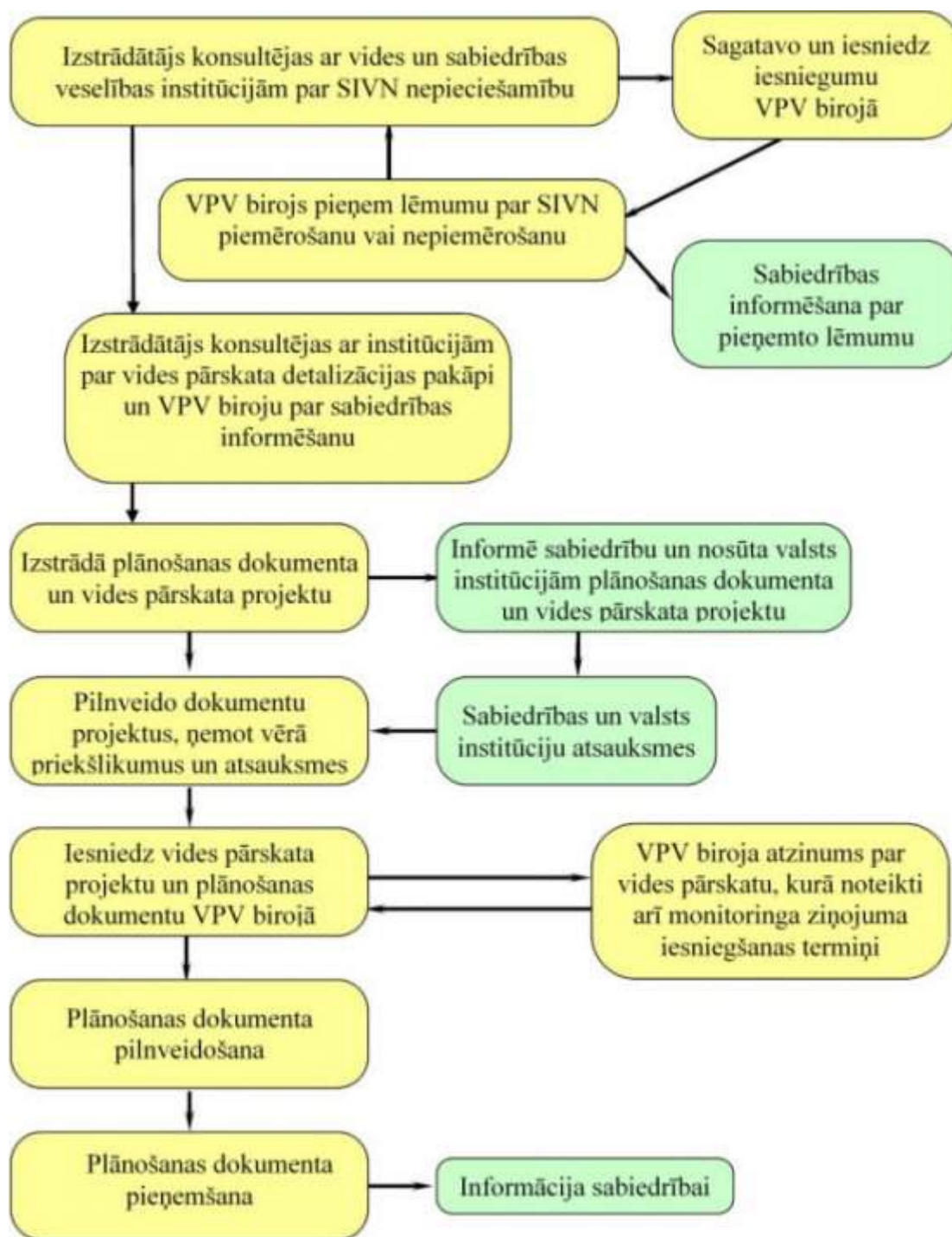
Vides pārskata sagatavošanā var izdalīt šādus būtiskākos etapus:

- *Lokālplānojuma sasaiste ar citiem plānošanas dokumentiem un atbilstība likumdošanas prasībām*

Īstenojot lokālplānojumu, ir svarīgi, lai tiktu ievērotas arī citos plānošanas dokumentos izvirzītās prioritātes un plānotie pasākumi, tādējādi nodrošinot nepieciešamo sinerģiju. Plānotajām aktivitātēm jāatbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

- *Pašreizējās situācijas novērtējums un „nulles” scenārijs*

SIVN vajadzībām lokālplānojuma priekšlikuma īstenošanas ietekmes tiek salīdzinātas ar sagaidāmajām ietekmēm, ja lokālplānojuma teritorijā paliktu spēkā līdzšinējais plānojums, kas tiktu īstenots atbilstoši reālistiskai iespēju prognozei, ieskaitot tādu scenāriju, ka reālā prognoze ir tā īstenošanas neiespējamība.



5. attēls. SIVN izstrādes shēma

- *Lokālpārplānojuma īstenošanas būtiskāko ietekmju uz vidi vērtējums*

SIVN process ir organizēts tā, lai identificētu lokālpārplānojuma īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi (ietver tiešo un netiešo, sekundāro, paredzētās darbības un citu darbību savstarpējo un kopējo ietekmi, īstermiņa, vidēji ilgu un ilglaicīgu ietekmi, kā arī pastāvīgo pozitīvo un negatīvo ietekmi), salīdzinot lokālpārplānojuma īstenošanas alternatīvas savā starpā un ar neīstenošanu (nulle alternatīvu).

- *Lokālplānojuma īstenošanas monitorings*

Plānošanas dokumenta ietekmju uz vidi monitoringu veic, lai konstatētu, kādas ir ar plānošanas dokumenta realizāciju saistītās vides ietekmes, t.sk. arī neparedzētās ietekmes un vai plānošanas dokumentā nav jāveic grozījumi. Lokālplānojuma gadījumā nepastāv speciālas monitoringa procedūras tieši paša plānojuma īstenošanas ietekmju uzraudzībai kopumā, bet atsevišķas monitoringa procedūras paredzamas konkrētām darbībām, kuru veikšanas priekšnoteikumus nākotnē rada lokālplānojuma īstenošana.

- *Konsultācijas un sabiedrības iesaiste*

Konsultācijām ir svarīga loma SIVN. To realizācijas kārtību nosaka likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”. Šis process ietver kompetento institūciju un sabiedrības informēšanu, dodot iespēju komentēt novērtējumu dažādos SIVN posmos. Kad plānošanas dokuments ir pieņemts, sabiedrība un kompetentās institūcijas jāinformē arī par plānošanas dokumenta pieņemšanu.

2.2. Sabiedrības iesaiste un konsultācijas ar institūcijām

Atbilstoši Ministru kabineta 23.03.2004. noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” prasībām, šis zemes gabala lokālplānojums Jūrmalā „Vārnukrogs 1802” teritorijai un tā SIVN vides pārskata projekts tiek nodots sabiedriskajai apspriešanai, kā arī iesniegts institūcijām komentāru un atzinuma saņemšanai. Vides pārraudzības valsts birojs konkrēti nav norādījis institūcijas, ar ko konsultēties. Pirms lokālplānojuma un tā SIVN izstrādes tikuši saņemti nosacījumi no šādām institūcijām:

- Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālā vides pārvalde,
- Dabas aizsardzības pārvalde,
- Veselības inspekcijas atbilstošā struktūrvienība,
- Jūrmalas pilsētas domes Attīstības pārvaldes Vides nodaļa.

Neviena no šīm institūcijām nav uzskatījusi SIVN par nepieciešamu, kas būtībā saskan arī ar izstrādātāja viedokli.

Lokālplānojuma un tā Vides pārskata sabiedriskā apspriešana notika 2018. gadā no 6. jūnija līdz 6. jūlijam. Sabiedriskās apspriešanas sanāksme notika 2018. gada 21. jūnijā plkst.16.00 „Zemes nama” ēkā Jūrmalā, Edinburgas prospektā 75. Tajā piedalījās astoņi cilvēki, no kuriem seši pārstāvēja ziņotāju pusi (pasūtītāju un izpildītājus) un tikai divi bija interesenti, kas uzdeva precizējošus jautājumus par Lokālplānojuma risinājumiem un ietekmi uz vidi. Nekādas pretenzijas pret apspriežamo materiālu netika izteiktas, nedz arī iesniegtas pēc tam.

Pēc sabiedriskās apspriešanas perioda tika saņemti institūciju atzinumi, tika veiktas arī izsmeltošas mutiskas konsultācijas ar Dabas aizsardzības pārvaldi, un atbilstoši to prasībām tika koriģēts un precizēts Lokālplānojuma un Vides pārskats. Būtiskas izmaiņas Vides pārskatā ieviesa Dabas aizsardzības pārvaldes prasības, kuru rezultātā ir pirmkārt, samazināta apbūves platība, atstājot neskartus vērtīgākos biotopus (skat.

I pielikumu), un pievienots sociāli ekonomiskais novērtējums, pamatojot sabiedrības ieguvumu no plānotās attīstības.

Papildinātā Lokālplānojuma publiskā apspriešana, kurā apsprieda arī tā Vides pārskatu (kaut arī tā nebija Vides pārskata sabiedriskā apspriešana), notika 2023. gadā no 18. oktobra līdz 15. novembrim. Publiskās apspriešanas sanāksme notika 2023. gada 9. novembrī plkst. 17.00 tiešsaistē. Nekādas pretenzijas pret apspriežamo materiālu netika izteiktas, nedz arī iesniegtas pēc tam.

Turpmākas saskaņošanas gaitā ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes 2024. gada 31. oktobra vēstule Nr.4.8/6912/2024-N *“Par lokālplānojuma zemesgabalam Vārnukrogs 1802, Jūrmalā 3.0 redakciju ar labojumiem un korekcijām”*, kurā *“Pārvalde konstatēja, ka ir ņemtas vērā Pārvaldes 2024. gada 26. augusta vēstulē izvirzītās prasības un ir veikti nepieciešamie labojumi un papildinājumi. Ņemot vērā iepriekš minēto, Pārvalde var sniegt pozitīvu atzinumu par izstrādāto lokālplānojuma nekustamajam īpašumam “Vārnukrogs 1802” 3.0. redakciju ar papildinājumiem un korekcijām.”*

Turpmākas saskaņošanas gaitā ir saņemta Valsts vides dienesta 2025. gada 17. marta vēstule Nr.11.2/AP/2469/2025 *“ATZINUMS par lokālplānojuma un vides pārskata saskaņošanu”*, kurā *“Dienests, izvērtējot lokālplānojuma un vides pārskata projektu, kas publicēts vietnē https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_25928#nozoom un atsūtītos materiālus, secina, ka izstrādātā lokālplānojuma un vides pārskata redakcija kopumā atbilst 2017.gada 7.februāra nosacījumu Nr.4.5-07/965 vides aizsardzības prasībām.”*

Turpmākas saskaņošanas gaitā ir saņemta Jūrmalas valstspilsētas administrācijas 2025. gada 13. maija vēstule Nr.14-1/1053 *“Par lokālplānojuma zemesgabalam Vārnukrogs 1802, Jūrmalā, atkārtoti pilnveidotās (3.0) redakcijas saskaņošanu un atzinuma saņemšanu”* kurā *“Jūrmalas valstspilsētas Pilsētplānošanas pārvaldes Ģeomātikas un inženieru nodaļa (..) sniedz labvēlīgu atzinumu par izstrādāto Lokālplānojumu.”*

3. Vides pārskata sagatavošanas procedūra un sabiedrības līdzdalība

1. Izstrādātājs iesniedz Vides pārraudzības valsts birojā (VPVB) iesniegumu par plānošanas dokumenta izstrādes uzsākšanu. Šādu iesniegumu 2017.gada 25.maijā ir iesniegusi Jūrmalas pilsētas dome, kura turpinājumā biroja lēmumā dēvēta par „Izstrādātāju”. Faktiski, kā jau minēts 1.1.nodaļā, lokālpārplānojuma un tā SIVN ierosinātais ir VĪKS „Ausmas-3”, kura ir arī izstrādātājs, t.i., pasūtītājs. Jūrmalas dome ar savu lēmumu ir uzdevusi izstrādātājam darba uzdevumu, ar savu iesniegumu VPVB iegūstot papildinājumu darba uzdevumam: ir jāizstrādā arī SIVN. Tam šoreiz nav nozīmes, kā nosauc katru iesaistīto pusi: reāli Jūrmalas domes uzdevumā lokālpārplānojumu un tā SIVN izstrādā VĪKS „Ausmas-3”, Jūrmalas dome kā pašvaldība to akceptēs, ja VPVB kā valsts kompetentā institūcija izdos pozitīvu atzinumu par lokālpārplānojuma īstenošanas iespējamību, un tā īstenošana atkal būs jāveic pašai VĪKS „Ausmas-3”.

2. Vides pārraudzības valsts birojs, izvērtējot Jūrmalas domes iesniegto iesniegumu atbilstoši Ministru kabineta 23.03.2004. noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” prasībām, 01.06.2017. ir pieņēmis lēmumu Nr. 27 „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”. Šā lēmuma pamatojums ir šāds:

2.1) par Vasarnīcu apbūvi priežu mežā transformējamās Dabas un apstādījumu platības palielināšana samazinātu vai pat likvidētu pievienojamo patlaban neapbūvēto dabas teritoriju vērtības, tāpēc plānojuma izstrādes ietvaros jāvērtē sabiedrības ieguvums no šāda teritorijas attīstības scenārija;

2.2) teritorija nav apgādāta ar centralizētiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem, tāpēc apbūves teritoriju paplašināšana jāvērtē, ņemot vērā iespējamo inženierkomunikāciju nodrošinājumu nākotnē;

2.3) no lokālpārplānojuma teritorijas > 350m attālumā atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Natura 2000 teritorija) dabas liegums “Lielupes grīvas pļavas”, bet ~ 300m attālumā – valsts nozīmes ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis “Buļļu kāpas”.

Līdz ar to lokālpārplānojums ietverot priekšnoteikumus likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4.panta (5) daļā noteiktos gadījumus, kam atbilstoši Likuma nosacījumiem (atkarībā no darbības veida, platības un teritorijas atrašanās vietas) varot būt būtiska ietekme uz vidi. Formāli analizējot minēto panta daļu, vienīgais, kas tajā varētu attiekties uz šo lokālpārplānojumu, ir „*var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju*”, kas šajā gadījumā ir strīdīgi un šā Vides pārskata turpinājumā tiks apgāzts, tomēr ierosinātais lēmumu nepārsūdzēja un šādas nelabvēlīgas ietekmes neesamības pamatošanai izvēlējās SIVN procedūru.

3. Uzsākot plānošanas dokumenta stratēģisko novērtējumu, nepieciešams konsultēties ar Vides pārraudzības valsts biroju un citām vides institūcijām par vides pārskata detalizācijas pakāpi. Pirms lokālpārplānojuma un tā SIVN izstrādes tikuši saņemti nosacījumi no Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālā vides pārvaldes, Dabas aizsardzības pārvaldes, Veselības inspekcijas atbilstošā struktūrvienības un Jūrmalas pilsētas domes Attīstības pārvaldes Vides nodaļas, un neviena no šīm institūcijām nav uzskatījusi SIVN par nepieciešamu, kas būtībā saskan arī ar izstrādātāja viedokli, tomēr SIVN piemēroja VPVB, tāpēc tas tiek veikts.

4. Vides pārskata sagatavošana. Vides pārskatu ierosinātājas VĪKS „Ausmas-3” uzdevumā sagatavojis vides konsultants, vides zinātņu maģistrs Valdis Felsbergs.

5. Sabiedrības un ieinteresēto institūciju informēšana par iespējām iepazīties ar izstrādāto vides pārskatu un plānošanas dokumenta projektu. Lokālpilnveidojuma izstrādei ir jau saņemti institūciju nosacījumi, SIVN vides pārskata projekts tiek nodots sabiedrības un institūciju vērtējumam, šajā laikā tiks saņemti institūciju atzinumi un nodrošināta sabiedrības līdzdalība, tostarp arī rīkojot lokālpilnveidojuma un tā vides pārskata sabiedriskās apspriešanas sapulci.

6. Pēc sabiedrības un ieinteresēto institūciju komentāru un ierosinājumu saņemšanas, izstrādātājs pilnveido vides pārskatu.

7. Izstrādātājs iesniedz VPVB pilnveidoto vides pārskatu ar saņemtajiem komentāriem un atskaiti par to rezultātā ieviestajiem pilnveidojumiem.

8. VPVB sniedz savu atzinumu par vides pārskatu. Ja vides pārskats neatbilst likumdošanas prasībām, vai arī plānošanas dokumenta īstenošana būtiski var ietekmēt cilvēku veselību vai vidi vai nav ievērota SIVN procedūra, birojs nosūta vides pārskatu izstrādātājam pārstrādāšanai.

9. Izstrādātājs informē sabiedrību par plānošanas dokumenta apstiprināšanu. Šajā izpratnē atkal izstrādātājs iznāk nevis VĪKS „Ausmas-3”, bet Jūrmalas dome, kura lokālpilnveidojuma akceptēšanas gadījumā informēs par to sabiedrību.

4. Vērtētās ietekmes uz vidi

Vērtējamās ietekmes uz vidi šajā SIVN aptver ietekmi uz dabas vidi un ietekmi uz cilvēkvidi: pilsētas nomales rekreācijas vietas vidi.

1. tabulā sniegtas tās ietekmes, pēc kurām vērtēta esošā situācija lokālpārplānojuma teritorijā un sagaidāmā situācijā tajā atkarībā no īstenojamās alternatīvas. Ietekmēm piešķirtā numerācija turpmāk atbilst nodaļu numerācijai sekojošajās šā vides pārskata daļās, kurās vērtētas atbilstošās ietekmes esošajā un prognozējamajā situācijā.

1. tabula. Zemes gabala lokālpārplānojuma Jūrmalā „Vārnukrogs 1802” teritorijai ietekmes uz vidi stratēģiskajā novērtējumā vērtētās ietekmes

Nr. p.k.	Ietekmes veids
1.	Atmosfēras gaisa kvalitāte
2.	Troksnis
3.	Ūdens resursi un kvalitāte
4.	Klimats
5.	Degradētās un piesārņotās teritorijas
6.	Augsne
7.	Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi
8.	Ainava un kultūrvēsturiskais mantojums
9.	Vides riski
10.	Sabiedrības veselība, drošība un ērtības

5. Daudzkritēriju analīze

Ietekmes novērtēšanai un alternatīvu salīdzināšanai šajā SIVN tika izmantota daudzkritēriju analīze. Šīs metodes priekšrocība ir atsevišķu novērtējumu (atbilstoši izvēlētajiem kritērijiem) apvienošana kopējā alternatīvas novērtējumā, ko nav iespējams izdarīt parastā lēmumu pieņemšanas procesā. Šī analīze arī ļauj apkopot dažādu ieinteresēto pušu viedokļus. Analīze ir atklāta (pieejama visiem), tā nodrošina komunikāciju ar lēmumu pieņēmējiem un plašu sabiedrības loku.

Daudzkritēriju analīzē pēc dažādiem kritērijiem novērtē un salīdzina alternatīvās izvēles. Daudzkritēriju analīzes posmi:

1. Identificēt un izvērtēt kritērijus, ņemot vērā šādus aspektus:
 - kritēriju kopums ir pilnīgs – neiztrūkst būtiski kritēriji;
 - kritēriji ir novērtējami (jābūt iespējai novērtēt vismaz kvalitatīvi);
 - kritēriji ir savstarpēji neatkarīgi (nav dublējošos kritēriju).
2. Kritēriju nozīmīguma analīze jeb „svēršana”. Šajā SIVN kritēriju nozīmīguma analīze tika veikta, vienkārši salīdzinot kritērijus savā starpā, bet nenosakot to relatīvo “svaru”, jo dažādie kritēriji nebija savstarpēji summējami.
3. Alternatīvu vērtējums pēc katra no kritērijiem. Alternatīvas savā starpā vērtē, piešķirot attiecīgu punktu skaitu katrai no tām. Ietekmes veidam un intensitātei katrā kritērijā piešķir nosacītu skaitlisku raksturojumu:
 - 2 – būtiska nelabvēlīga ietekme
 - 1 – nebūtiska nelabvēlīga ietekme
 - 0 – ietekmes nav, ietekme ir neviennozīmīga vai ietekme nav nosakāma
 - +1 – nebūtiska labvēlīga ietekme
 - +2 – būtiska labvēlīga ietekme
4. Katrai ietekmei, kas atšķiras no nulles, tiek arī vērtēts, vai tā ir tieša/netieša, ilg-/īstermiņa, primāra/sekundāra, atgriezeniska/neatgriezeniska. Ietekmju ilguma un (ne)atgriezeniskuma vērtējums ir saprotams bez papildu paskaidrojumiem. Kā tiešas ir vērtētas tādas ietekmes uz vidi, ko paredzētā attīstība rada absolūtās vērtībās. Kā netiešas ir vērtētas tādas ietekmes uz vidi, ko paredzētā attīstība rada nevis absolūtās vērtībās, bet sakarā ar vides jutīguma palielināšanos pret tās pašas intensitātes ietekmēm (ko attiecībā uz ietekmju veidiem, kam likumos ir noteiktas robežvērtības, atspoguļo arī šo robežvērtību samazināšanās). Kā primāras ir vērtētas tādas ietekmes uz vidi, kas izpaužas pašā lokālpilnojumā teritorijā. Kā sekundāras ir vērtētas tādas ietekmes uz vidi, ko attīstība lokālpilnojumā teritorijā rada ārpus tās.
5. Pārrobežu ietekmes uz kaimiņvalstīm sakarā ar lokālpilnojumā teritorijasniecīgo platību un atrašanos pašā Latvijas vidū tālu no valsts robežām ir uzskatītas par neiespējamām (neidentificējami niecīgām) un nav vērtētas.

6. Vides stāvoklis lokālpārplānojuma potenciāli ietekmētajās teritorijās

6.1. Atmosfēras gaisa kvalitāte

Lai nodrošinātu gaisa kvalitāti cilvēka veselības un ekosistēmas aizsardzībai, tiek noteikti gaisa kvalitātes normatīvi, kas paredz pieļaujamo gaisa piesārņojuma līmeni. 03.11.2009. ir pieņemti MK noteikumi Nr.1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”, kas nosaka gaisu piesārņojošo vielu pieļaujamo līmeni vidē (koncentrācijas robežlielumus) 12 gaisu piesārņojošām vielām, kā arī noteikti pasākumi, kas veicami, ja kādā teritorijā novērojams paaugstināts gaisa piesārņojuma līmenis.

Gaisa kvalitāte Latvijā kopumā ir labā stāvoklī, lokāli robežlielumu pārsniegumi pārsvarā konstatēti Rīgā: slāpekļa dioksīdam (NO₂), cietajām daļiņām PM₁₀ un benzolam.

Atbilstoši konstatējumam Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumā, Jūrmalā gaisa piesārņojuma pārsniegumu nav, tostarp pilsētas blīvāk apdzīvotajās daļās, nerunājot nemaz par vasarnīcu apbūvi mežā Lielupes krastā.

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada gaisa piesārņojuma problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem un pat netuvojas tiem.

6.2. Troksnis

Troksnis ir gaisa vidē nevēlams, traucējošs skaņu kopums, kas starp daudzām vides dabisko un antropogēno faktoru traucējošajām ietekmēm ir uzskatāma par vienu no būtiskākajām, turklāt tieši troksnis ir tas ietekmes faktors, kam Latvijā visbiežāk konstatējami normatīvajos aktos noteikto robežlielumu pārsniegumi, jo īpaši pilsētvidē, un visbūtiskākais trokšņa avots ir satiksmes infrastruktūra.

Trokšņa robežlielumus, to novērtēšanu un rīcību trokšņa samazināšanai nosaka Ministru kabineta noteikumi 07.01.2014. noteikumi Nr.16 „Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”. Noteikumos noteikts:

„4.1. aglomerācija – administratīvā teritorija, kurā iedzīvotāju skaits pārsniedz 100 000 un iedzīvotāju blīvums pārsniedz 500 iedzīvotāju uz kvadrātkilometru;

(..)

5. Aglomerācijas teritorijai izstrādā un ar attiecīgās aglomerācijas pašvaldības domes lēmumu apstiprina:

5.1. trokšņa stratēģisko karti;

5.2. rīcības plānu.”

Jūrmala pati par sevi neatbilst aglomerācijas definīcijai, bet tā ietilpst šai definīcijai atbilstošajā Rīgas aglomerācijā, kuras aktuālās robežas precizētas 2012. gadā (http://www.sus.lv/sites/default/files/media/faili/2012_rigas_aglomerācijas_robezu_precizēšana.pdf), tomēr šai aglomerācijai kopumā trokšņa stratēģiskās kartes netiek izstrādātas: regulāri ik piecus gadus šādas kartes Rīgas pašvaldība izstrādā tikai Rīgas teritorijai, un epizodiski savas kartes apstiprina arī citas aglomerācijas pašvaldības daļā savas teritorijas (piem., Salaspils: <http://www.salaspils.lv/files/1624797604.htm>). Jūrmalai trokšņa stratēģiskā karte ne atsevišķi, ne kā aglomerācijas sastāvdaļai, nav izstrādāta, jo Jūrmalā trokšņa robežvērtību pārsniegumu problēma nav aktuāla (kaut gan

ir pamats uzskatīt, ka gar pašām dzīvākajām pilsētas ielām lielākās intensitātes posmos tā principā var pastāvēt). Tāpat ir arī pamats uzskatīt, ka vasarnīcu apbūvē mežā Lielupes krastā līdzšinējais faktiskais lokālplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada trokšņa problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem un pat netuvojas tiem.

6.3. Ūdens resursi un kvalitāte

Lokālplānojuma teritorijā nav ne dabisku, ne mākslīgu ūdenstilpju vai ūdensteču. Lokālplānojuma teritorija robežojas ar Aizsargjoslu likumam atbilstošo Lielupes tauvas joslu, kas sakrīt ar gruntsgabala robežu. Mainīga platuma šaura virszemes ūdensobjekta aizsargjosla, kas atbilstoši Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumam šajā vietā noteikta pa stāvkrasta kraujas augšējo malu, šajā vietā ir šaurāka par tauvas joslu un zemes gabalu neskar. Tauvas josla tiek izmantota gājējiem un riteņbraucējiem. Virszemes ūdensobjekta aizsargjoslā tiek rekonstruētas un remontētas esošās kāpnes; tiek izbūvēta 4. kāpne un laivu un jahtu nolaišanas un pacelšanas traps.

Lielupes ūdens kvalitāte pilnībā atbilst Ministru kabineta „Noteikumu par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” Nr.118 12.03.2002. normatīviem, tā pieder karpveidīgo zivju ūdeņiem, arī peldūdeņu kvalitāte tajā ir laba, tomēr Jūrmalas pilsētas ūdens resursu aizsardzības rīcības plānā 2016.-2020. gadam kā nevēlama norādīta situācija, ka „*teritorijās, kurās vēl nav izbūvētas notekūdeņu savākšanas sistēmas vai iedzīvotāji nav pieslēgušies centralizētajam tīklam, tiek izmantoti individuālie risinājumi. Galvenokārt notekūdeņi tiek novadīti izsmēlamajās bedrēs, kuru kvalitāte ne vienmēr ir atbilstoša, līdz ar to pastāv gruntsūdeņu piesārņojuma risks.*” Tas attiecas uz pašreizējo stāvokli lokālplānojuma teritorijā, kuras mērogs gan ir niecīgs un neietekmē Lielupes ūdeņu kvalitāti, tomēr lokāli tam var būt nelabvēlīga ietekme uz gruntsūdeņiem, kas niecīgā mērā skar arī Lielupi. Arī Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma SIVN konstatēts, ka „*faktiski apdzīvotās teritorijas Lielupes labā krasta mežos Vārnukrogā, kuras teritorijas plānojumā tiek iekļautas funkcionālajā zonējumā „Vasarnīcu apbūve priežu parkā” (..), faktiskā izmantošana rada negatīvu ietekmi uz (..) virszemes ūdeņu kvalitāti,*” kas gan ir hipotētiska, tomēr pamata laupīšana šādi hipotēzei būtu vēlama.

6.4. Klimats

Uzskata, ka kopš 20. gs. uz Zemes vērojama klimata pasiltināšanās cilvēka saimnieciskās darbības radīto siltumnīcefekta gāzu (SEG) izmešu dēļ. SEG atšķirībā no 6.1. nodaļā aplūkotajām atmosfēras gaisa piesārņotājvielām nerada lokālu piesārņojumu: nav nozīmes, tieši kurā punktā šīs gāzes tiek izmestas, nozīme ir to globālajam daudzumam atmosfērā. Galvenie cilvēka radītie SEG izmešu avoti ir:

- fosilo kurināmo (akmeņogļu, naftas un gāzes) izmantošana elektroenerģijas ražošanai, transportam, rūpniecībai un māsasaimniecībām (CO₂);
- lauksaimniecība (CH₄) un zemes izmantošanas pārmaiņas, piemēram, atmežošana (CO₂);
- atkritumu izgāztuves (CH₄);
- rūpniecisko fluorēto gāzu izmantošana.

Lokālplānojuma teritorija patlaban ir lokāls SEG izmešu avots sakarā ar epizodiski kurināmām krāsnīm, kas daļā vasarnīcu ierīkotas gan apsildei gadījumiem, kad tās izmanto aukstajā gadalaikā, gan pirtiņu kurināšanai. Kaut kāda ietekme uz globālo klimata stāvokli šai darbībai teorētiski ir, bet kvantitatīvi noteikt šoniecīgo globālo ieguldījumu ir neiespējami un nelietderīgi: no tā nevar izrietēt nekādi pielietojami secinājumi.

6.5. Degradētās un piesārņotās teritorijas

Degradētās teritorijas ir pamestas, nelietderīgi vai nepietiekami izmantotas vai brīvas zemes vietas (teritorijas) pilsētu apdzīvotajās daļās, kuras var ietekmēt vai neietekmēt vidi un kuru atgriešanai lietderīgā izmantošanā ir nepieciešama iejaukšanās. Atbilstoši Zemes pārvaldības likumam:

“degradētā teritorija — teritorija ar izpostītu vai bojātu zemes virskārtu vai pamesta apbūves, derīgo izrakteņu ieguves, saimnieciskās vai militārās darbības teritorija.”

Nosakot degradētās teritorijas, pielieto vairākus savstarpēji saistītus kritērijus. Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā rakstīts: „*faktiski apdzīvotās teritorijas Lielupes labā krasta mežos Vārnukrogā, kuras teritorijas plānojumā tiek iekļautas funkcionālajā zonējumā „Vasarnīcu apbūve priežu parkā”*” nosauktas par „*degradētām teritorijām*”, kurās „*plānojuma ieviešana būtiski pozitīvi ietekmēs sakārtošanu un vides kvalitāti.*” Šajā kontekstā ar apzīmējumu „degradēts” domāts apbūves haotiskums un nesakārtotība, kā arī meža biotopu dabiskās zemsedzes izmaiņa, tomēr šī apdzīvotā teritorija nav uzskatāma par „degradētu” likuma izpratnē un Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā neparādās „degradēto teritoriju” sarakstā.

Vienīgais atsevišķais kritērijs, kas viennozīmīgi liecina par teritorijas degradāciju, ir teritorijas piesārņojums. Saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistru, lokālplānojuma teritorijā neatrodas šādas teritorijas. Tomēr gan Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumā, gan tā stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā ir atzīts, ka lokālplānojuma nebūt ne pamestajā, gluži apdzīvotajā teritorijā tomēr ir vēlama iejaukšanās, lai to padarītu sakoptāku, t.i., novērstu visas pazīmes, kas rada jautājumu, vai šī apdzīvotā teritorija nevarētu būt uzskatāma par degradētu.

6.6. Augsne

Lokālplānojuma teritorijas smilšaino piekrastes priežu meža augsnes platību un kvalitāti ir samazinājušas/pārveidojušas gan būves ar vai bez pamatiem, gan iebraukti ceļi un takas, gan haotiski iekopti sakņu dārziņi ar uzvestu videi netipisku augsni (melnzemi, kūdru u.tml.).

6.7. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi

6.7.1. Lielupes grīvas pļavas

Dabas liegums “Lielupes grīvas pļavas” ir lokālplānojuma teritorijai tuvākā īpaši aizsargājamā *Natura 2000* teritorija, kas veidota, lai aizsargātu Lielupes grīvā sastopamu Latvijā ļoti retu un izzūdošu pļavu veidu: jūrmalas pļavas, pļavas ar zilgano molīniju u.c. (kopā 11 veidu), gan arī īpaši retu augu sugu – purva mātsakni, kam šeit ir Latvijā bagātākā atradne, un vēl 12 Latvijā īpaši aizsargājamās augu sugas. No lokālplānojuma teritorijas tā atrodas vairāk nekā 350 m attālumā Lielupes pretējā, kreisajā krastā. Nav pamata konstatēt nekādas identificējamās ietekmes uz šo teritoriju, kas varētu būt tieši pašreizējās lokālplānojuma teritorijas izmantošanas radītas.

6.7.2. Dabas parks “Piejūra”

Dabas parks “Piejūra” ir *Natura 2000* teritorija, kas atrodas Rīgas teritorijas ziemeļaustrumu daļā tieši pie robežas ar Jūrmalu un ko ierobežo Lielupes labais krasts, Buļļupe un Daugava. No lokālplānojuma teritorijas tas atrodas vairāk nekā kilometra attālumā. Nav pamata konstatēt nekādas identificējamās ietekmes uz šo teritoriju, kas varētu būt tieši pašreizējās lokālplānojuma teritorijas izmantošanas radītas.

6.7.3. Baltā kāpa

Jūrmalas Baltā kāpa ir valsts nozīmes ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis “Buļļu kāpas”. Tā ir asimetriska vaļņveida kāpa ar ~200 m garu lēzenu ziemeļu nogāzi un ~50 m garu stāvu nogāzi dienvidos – pret lokālplānojuma teritoriju. Absolūtais augstums ir līdz 21 m v.j.l., platība 35 ha. Nav *Natura 2000* teritorija.

Lokālplānojuma teritorija pietuvojas Baltajai kāpai līdz ~300 m attālumam. Savukārt no ziemeļu puses tai tieši pieguļ un pat mazliet ietiecas tās teritorijā Vārnukroga dzīvojamās apbūves teritorija, kurā vēsturiski notiek lokālplānojuma teritorijai analogiska darbība, bet lielākā apjomā un intensitātē, kā rezultātā šobrīd, kad „Ausmas-3” vēl tikai pretendē uz vasarnīcu apbūves priežu mežā statusu, Vārnukrogs ir jau pilnvērtīga dzīvojamā apbūve ar pastāvīgām ēkām apdzīvošanai visu gadu. Nav pamata konstatēt nekādas identificējamās ietekmes uz šo objektu, ko varētu būt radījusi tieši pašreizējā lokālplānojuma teritorijas izmantošana, uz daudz tuvākā un lielākā Vārnukroga nesalīdzināmi būtiskākās ietekmes fona.

6.7.4. Sugas un biotopi

Uz lokālplānojuma teritorijas pašreizējās izmantošanas ietekmju uz vidi kopējā nebūtiskā fona ietekmes uz dabiskajiem biotopiem un sugu sastāvu tajos pašā teritorijā ir galvenā ietekme un vienīgā būtiskā nelabvēlīgā ietekme.

Teritorija pirms tās apbūvēšanas ir atbildusi biotopam „Priežu sausieņu meži” pēc Latvijas biotopu klasifikatora un Eiropas Savienībā un Latvijā īpaši aizsargājamajam biotopam „Mežainas piejūras kāpas” pēc Eiropas klasifikatora. Atbilstoši ekspertes I.Rērihas atzinumam (skat. 2. pielikumu), šobrīd teritorijas apbūvētajā daļā šiem biotopiem atbilstošā dabiskā zemsedze un pamežs ir iznīcināti pilnībā, vienlaikus to pārveidojot ar biotopam neatbilstošu sugu mērķtiecīgu ieviešanu

pagalmos un dārzbēglu patvaļīgu ieviešanos ārpus tiem, un biotopam kā vienotai ekosistēmai neatbilst, savukārt pieaugušie koki (praktiski visi – priedes) gandrīz nemaz nav izcirsti, un daļēji tiek saglabāti arī jauni kociņi, kā rezultātā teritorijā ir arī jauni pieauguši koki, kuru vecums ir mazāks par teritorijas 52 gadus ilgo izmantošanas vēsturi. Līdz ar to apbūvētajā teritorijā faktiski jau pastāv vasarnīcu apbūve priežu mežā, nevis mežainas piejūras kāpas. Atbilstoši ekspertes E.Grolles atzinumam (skat. 3. pielikumu), šāds dabiskajam biotopam vairs neatbilstošs mežs lokālpilnplānojuma teritorijas vidū veido gandrīz pusi tās platības. Savukārt pārējā teritorijā ietekme ir neliela, saglabājusies priežu mežiem raksturīga struktūra un veģetācija tāpat kā plašākā teritorijā ārpus lokālpilnplānojuma teritorijas, kas liecina, ka teritorijas pašreizējās izmantošanas uz piegulošajām teritorijām ietekme ir nebūtiska un videi draudzīga, būtiskai ietekmei tiek pakļauta tikai tieši apbūvētā teritorija.

Atbilstoši ekspertes S.Ikaunieces atzinumam (skat. 4. pielikumu), Zemesgabala lielākā ekoloģiskā vērtība ir nepārveidotais kāpas reljefs, jo apbūve un tās radītā antropogēnā slodze veģetāciju ir pārveidojusi, kamēr reljefam tā nekaitē. Šī eksperte veikusi arī detalizētu teritorijas kartēšanu, kas pielietota tālākajā precīzajā teritorijas biotopu raksturojumā.

Teritorijas kopējā platība ir 97 884 m². Tā iedalīta piecās zonās (skat. 1. un 4. pielikumu).

Puse teritorijas (V zona, 49 150 m²) ir apbūvētas kāpas ar ēkām, mākslīgi veidotiem apstādījumiem un ceļiem. Koki saglabāti, bet aizsargājamajam kāpas biotopam atbilstošās kokaudzes nav: reljefs nav pārveidots, bet zemsedze ir iznīcināta, audzes un veģetācijas struktūra neatgriezeniski degradēta.

Sestā daļa teritorijas (IV zona, 16 150 m²) ir intensīvi izmantota, kaut arī tieši neapbūvēta: tā ir pilnībā degradēta, bez paaugas – parkveida situācija.

27 % teritorijas (II + III zona, 26 715 m²) platība nav tieši degradēta, bet biotopa bioloģiskā un ainaviskā vērtība ir dabiski zema tāpat kā daudzviet apkaimē neatkarīgi no lokālpilnplānojuma teritorijas izmantošanas.

Un tikai 6 % platības (I zona, 5 870 m²) ir bioloģiski vērtīga: ar vecām priedēm un raksturīgo veģetāciju, bez esošas apbūves un ainaviska, tomēr arī to daļēji degradē elektrolīnija un iestaigātas taciņas, kā arī nelegāla sadzīves atkritumu izgāztuve.

Kā redzams, meža koku stāvam lokālpilnplānojuma teritorijas izmantošana praktiski nekaitē, bet biotops ir praktiski degradēts un bez pameža, tātad ir kavēta meža dabiskā atjaunošanās. Mežainās piejūras kāpas aizņem 0,9% Latvijas sauszemes platības jeb ~60 tūkst. ha. Lokālpilnplānojuma teritorijā esošā bioloģiski vērtīgo Mežaino piejūras kāpu platība ir 0,001 % šā biotopa kopplatības Latvijā.

Ne īpaši aizsargājamās sugas, ne ierobežoti izmantojamās aizsargājamās sugas, ne sugas, kam jāveido mikroliegumi, ne Latvijas Sarkanajā grāmatā un EP Sugu un biotopu direktīvas II pielikumā ietvertās aizsargājamās sugas teritorijā nav konstatētas.

6.8. Ainava un kultūrvēsturiskais mantojums

Ainava ir gan cilvēka, gan floras un faunas dzīvesvide, tā var būt gan tūrisma resurss, gan kultūrvēsturiska vērtība. Ainavu dažādība ir bioloģisko daudzveidību palielinošs elements.

Galvenie kritēriji ainavu vērtējumā līdztekus to kvalitātei ir to pieejamība vai noslēgtība un skatu perspektīvas. Daudz tiek diskutēts par dabisku un antropogēni veidotu ainavu vērtībām no bioloģiskās daudzveidības un estētiskuma viedokļiem. Ideāls variants ir abi šie aspekti vienoti kopējā cilvēka nepārveidotajā ainavas

vizualizācijā. Viennozīmīgi vērtīgs ainavas elements ir arī vēsturiskā procesā veidojusies kultūrvide.

Esošajai dabiskajai un pārveidotajai ainavai lokālplānojuma teritorijā un tā apkaimē nav specifiskas ainaviskas vērtības un aizsardzības statusa, kas liegtu to mainīt. Tomēr, kā norāda arī biotopu ekspertes, apkārtējiem biotopiem un arī mazāk pārveidotajai daļai teritorijas iekšienē piemīt dabiska priežu meža ainaviskā vērtība, kamēr mākslīgā ainava apbūvētajā teritorijā ir haotiska un mazvērtīga, tās uzlabošana būtu apsveicama.

6.9. Vides riski

Lokālplānojuma teritorijā vēsturiski iedibinātajai izmantošanai nav raksturīgi nekādi specifiski vides riski. Galvenais potenciāli iespējamais riska faktors ir nespecifisks: ugunsgrēka izcelšanās. Tomēr vasarnīcu apbūves vairāk nekā pusgadsimtu ilgajā pastāvēšanā, par spīti tādiem izmantošanas veidiem kā piknikiem un pirtiņām, nav tikuši reģistrēti ugunsgrēki. Ja arī kāda neregistrēta aizdegšanās ir notikusi, acīmredzot to novērsuši teritorijas lietotāji saviem spēkiem, un nekādu meža degšanas pēdu, ne svaigu, ne senu, nav: arī biotopu ekspertes tādas nekonstatē. Iespējams, tas liecina, ka pikniki pastāvīgi izmantotā teritorijā, kur cilvēkiem ir īpašums, rada pat mazākus ugunsgrēka draudus, nekā mežā, kur piknikotāji vienkārši iegājuši un pēc tam aiziet, jo savā īpašumā lietotāji pieiet ugunsdrošībai atbildīgāk nekā „bezsaimnieka” (no viņu viedokļa) mežā.

Mazāk bīstams, toties reāli neizbēgams vides risks ir atkritumu izgāšana bezstatusa vasarnīcu apbūvei piegulošajās teritorijās, kas ir nevis teorētiski iespējama, bet jau notiek un pret ko grūti cīnīties situācijā, kamēr atbilstoša statusa trūkums kavē iedibināt šajā teritorijā normālu organizētu sadzīves atkritumu savākšanu kā pārējā Jūrmalā.

6.10. Sabiedrības veselība, drošība un ērtības

Lokālplānojuma teritorijas izmantošana sabiedrības veselību un drošību var ietekmēt tikai caur iepriekš aplūkotajiem konkrētajiem ietekmes faktoriem. Kamēr netiek konstatētas nekādas lokālplānojuma teritorijā notiekošās un paredzētās darbības kaitīgas ietekmes, kas pārsniedz normatīvajos aktos noteiktos robežlielumus, kā arī nekādas tādas sajūtamās ietekmes, kas, kaut nepārsniedzot robežlielumus, var radīt cilvēkiem traucējumus, diskomfortu un risku, kā arī mazināt viņu ērtības, tikmēr nav pamata uzskatīt, ka šī darbība varētu būt kaitīga, apdraudoša vai neērtības radoša.

7. Iespējamās izmaiņas 0. alternatīvā: saglabājas un turpina ierobežotā apjomā neorganizēti attīstīties pašreizējā situācija, teritorijai netiekot atbilstoši transformētai un tās apbūves un izmantošanas nosacījumiem konkrēti noteiktiem.

Lokālpārplānojuma nulles alternatīva ir pašreizējās esošās situācijas saglabāšanās (skat. attēlus eksperšu atzinumos 2. un 4. pielikumā, 5. pielikumu, arī vāka attēlu), pie kā novestu tādas attīstības saglabāšana teritorijas plānojumā, kas objektīvi nenotiktu, savukārt aizliedzot tādu attīstību, kurai būtu objektīvi priekšnoteikumi.

Jaunais Jūrmalas teritorijas zonējums lokālpārplānojuma teritorijā „Vasarnīcu apbūve priežu mežā” ir kompromiss, lai atbilstoši transformētu šo teritoriju un attīstību padarītu stingri regulējamu. Bez atbilstoša lokālpārplānojuma šī iespējamā zonējuma maiņa paliek „uz papīra” un viss turpinās līdzšinējā veidā. Teritorijas atgriešana netransformētajā zonējumā „Dabas (..) teritorija” faktiski dabā nav vairs iespējama: nerunājot nemaz par to, ka esošo vēsturiski mantoto vasarnīcu apbūvi kā privātīpašumu tiesiski likvidēt ir sarežģīti, pat tās teorētiskas likvidācijas gadījumā degradētajai teritorijai vērtība kā „dabas teritorijai” būtu ļoti apšaubāma un dabisko biotopu atjaunošanās notiktu tikai gadu desmitu laikā, un pat tas notiktu tikai tad, ja tiktu papildus veikti arī speciāli renaturalizācijas pasākumi, jo, vienkārši atstājot šo teritoriju pašatjaunoties, tās atjaunošanās līdz dabiskam biotopam „Mežainas piejūras kāpas” nenotiktu pārskatāmu paaudžu laikā nenotiktu.

Ar 0. alternatīvu ir jārēķinās kā ar reāli pastāvošu alternatīvu, kura patiešām īstenosies, ja netiks apstiprināts lokālpārplānojums, bet tā ir nevēlama alternatīva, kuras novēršana ir tieši tas mērķis, ar kādu veikti grozījumi Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumā un kuras saglabāšana būtu neveiksme Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma mērķu sasniegšanā.

7.1. Atmosfēras gaisa kvalitāte

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada gaisa piesārņojuma problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem un pat netuvojas tiem. Šā lietojuma turpināšanās gadījumā šī situācija saglabāsies.

Vērtējums: 0

7.2. Troksnis

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada trokšņa problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem un pat netuvojas tiem. Šā lietojuma turpināšanās gadījumā šī situācija saglabāsies.

Vērtējums: 0

7.3. Ūdens resursi un kvalitāte

Līdzšinējais faktiskais lokālpārveidojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada ūdens piesārņojuma problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem, tomēr notekūdeņu novadīšana izsmeljamajās bedrēs potenciāli rada gruntsūdeņu un Lielupes piesārņojuma risku, kas vērtējams negatīvi. Turpinoties pašreizējai attīstībai, šis risks tikai pieaugs.

Vērtējums: -1, tieša, ilgtermiņa, primāra, atgriezeniska ietekme.

7.4. Klimats

Kaut kāda ietekme uz globālo klimata stāvokli līdzšinējam faktiskajam lokālpārveidojuma teritorijas zemes lietojumam teorētiski ir, bet kvantitatīvi noteikt šo niecīgo globālo ieguldījumu ir neiespējami un nelietderīgi (no tā nevar izrietēt nekādi pielietojami secinājumi).

Vērtējums: 0

7.5. Degradētās un piesārņotās teritorijas

Līdzšinējais faktiskais lokālpārveidojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir degradējis šīs teritorijas dabisko vērtību (biotopus, ainavu). Šā lietojuma turpināšanās gadījumā šī situācija saglabāsies, turklāt ir iespējama arī turpmāka neorganizēta attīstība, kas šo degradāciju var, kaut lēnām, tomēr vēl palielināt, un nekādā gadījumā ne samazināt.

Vērtējums: -1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

7.6. Augsne

Līdzšinējais faktiskais lokālpārveidojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir daļēji laupījis šajā teritorijā augsni (nosēdnot to ar būvēm) un daļēji pārveidojis (mērķtiecīgi ieviešot dabiskajiem biotopiem neraksturīgas un augsnes dārzos un spontāni izvazājot tās arī pa teritoriju ārpus dārzos). Šā lietojuma turpināšanās gadījumā šī situācija saglabāsies, bet ir iespējama arī turpmāka neorganizēta attīstība, kas šo kaitējumu augsnei var, kaut lēnām, tomēr vēl palielināt, un nekādā gadījumā ne samazināt.

Vērtējums: -1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

7.7. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi

Uz lokālpārveidojuma teritorijas turpmākās izmantošanas ietekmju uz vidi kopējā nebūtiskā fona ietekmes uz dabiskajiem biotopiem un sugu sastāvu tajos pašā teritorijā ir galvenā ietekme un vienīgā būtiskā nelabvēlīgā ietekme.

Līdzšinējais faktiskais lokālpārveidojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir būtiski pārveidojis/degradējis teritorijas sugu sastāvu un biotopu kvalitāti. Šā lietojuma turpināšanās gadījumā šī situācija saglabāsies, bet ir iespējama arī turpmāka

neorganizēta attīstība, ka šo kaitējumu bioloģiskajai daudzveidībai var, kaut lēnām, tomēr vēl palielināt, un nekādā gadījumā ne samazināt.

Vērtējums: -1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

7.8. Ainava un kultūrvēsturiskais mantojums

Līdzšinējais faktiskais lokālpārveidojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir lokāli, bet būtiski pārveidojis/degradējis teritorijas dabisko ainavu, aizstājot to ar nepievilcīgu, nevis pievilcīgu kultūrainavu. Šā lietojuma turpināšanās gadījumā šī situācija saglabāsies, bet ir iespējama arī turpmāka neorganizēta attīstība, kas šo kaitējumu ainavai var, kaut lēnām, tomēr vēl palielināt, un nekādā gadījumā ne samazināt.

Vērtējums: -1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

7.9. Vides riski

Līdzšinējais faktiskais lokālpārveidojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada daudz vides risku, tomēr ir viens nenovēršams vides risks ar jau esošām reālām izpausmēm: atkritumu nelegāla izgāšana piegulošajās meža teritorijās. Teorētiski šo risku būtu iespējams novērst arī bez lokālpārveidojuma jau esošajā situācijā, tomēr faktiski jāsecina, ka tas nav izdarīts un acīmredzot arī turpmāk bez vasarnīcu apbūves tiesiskā statusa sakārtošanas atbilstošs risinājums netiks rasts. Pašreizējā zemes lietojuma turpināšanās gadījumā šī situācija saglabāsies, bet ir iespējama arī turpmāka neorganizēta attīstība, kas atkritumu izgāšanas risku var, kaut lēnām, tomēr vēl palielināt.

Vērtējums: -1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

7.10. Sabiedrības veselība, drošība un ērtības

Līdzšinējais faktiskais lokālpārveidojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada draudus sabiedrības veselībai, drošībai un ērtībām, un šā lietojuma turpināšanās gadījumā šī situācija saglabāsies.

Vērtējums: 0

8. Iespējamās izmaiņas lokālpārplānojuma

1. alternatīvas īstenošanas gadījumā: plānotā funkcionālā zonējuma „Dabas un apstādījumu teritorija” saglabāšana, atbilstoši attīstoties arī dabā, t.i., vasarnīcu apbūvi likvidējot un atjaunojot neapbūvētu dabas teritoriju

Lokālpārplānojuma pirmā alternatīva ir iepriekšējā teritorijas plānojuma saglabāšana par spīti pēdējiem grozījumiem, t.i., tagad paredzētās iespējas izdalīt no Dabas un apstādījumu teritorijas Vasarnīcu apbūvi priežu mežā neīstenošana, zemes atbilstoša netransformēšana, bet gan vasarnīcu apbūves likvidēšana un teritorijas atstāšana dabiskai renaturalizācijai.

1. alternatīva nav uzskatāma par reāli pastāvošu alternatīvu, jo tā nav īstenojusies jau 27 gadus, kopš vairāk vai mazāk intensīvi vairāk vai mazāk likumīgi vai pretlikumīgi Jūrmala ir centusies piespiest likvidēt šos neskaidra statusa privātīpašumus, vienlaikus praktiski neesot gatava teorētiski iespējamiem naudietilpīgiem pasākumiem: no budžeta līdzekļiem kompensēt visiem vasarnīcu īpašniekiem viņu īpašumu faktisko vērtību, pati fiziski likvidējot visu apbūvi, stādījumus u.c., un veicot mērķtiecīgu laikietilpīgu teritorijas renaturalizāciju. Ja netiks apstiprināts lokālpārplānojums, tad pārskatāmā laika periodā reālistiskā alternatīva paliks 0., nevis 1., tomēr tīri teorētiski salīdzinājumam ir novērtēta šāda alternatīva, kura principā nav neiespējama un kuru Jūrmala, ieguldot ievērojamus līdzekļus, būtu varējusi arī īstenot līdz šim un varētu arī turpmāk.

8.1. Atmosfēras gaisa kvalitāte

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada gaisa piesārņojuma problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem un pat netuvojas tiem. Apbūves izvākšana no teritorijas un biotopu atjaunošana teorētiski varētu tikai vēl samazināt gaisa piesārņojumu, tomēr esošais gaisa piesārņojums, no kura tādā gadījumā atbrīvotos, ir pietiekami vērā ņemams, lai šo ieguvumu nevarētu uzskatīt pat par nebūtisku: faktiski tas tomēr jāvērtē kā nulle.

Vērtējums: 0

8.2. Troksnis

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada trokšņa problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem un pat netuvojas tiem. Apbūves izvākšana no teritorijas un biotopu atjaunošana teorētiski varētu tikai vēl samazināt troksni, tomēr esošais troksnis, no kura tādā gadījumā atbrīvotos, ir pietiekami vērā ņemams, lai šo ieguvumu nevarētu uzskatīt pat par nebūtisku: faktiski tas tomēr jāvērtē kā nulle. Vēl jo vairāk tāpēc, ka trokšņa regulējums Latvijā ir paredzēts tikai cilvēku aizsardzībai, bet „Ausmas-3” rosības patlaban radītais niecīgais troksnis var traucēt tikai pašas šīs teritorijas iedzīvotājus, kuri apbūves likvidēšanas gadījumā arī paši tur vairs nebūtu.

Vērtējums: 0

8.3. Ūdens resursi un kvalitāte

Līdzšinējais faktiskais lokālplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada ūdens piesārņojuma problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem, tomēr notekūdeņu novadīšana izsmeļamajās bedrēs potenciāli rada gruntsūdeņu un Lielupes piesārņojuma risku, kas vērtējams negatīvi. Teritorijas izmantošanas pārtraukšana un esošās apbūves likvidācija šo risku pilnībā novērsīs.

Vērtējums: +1, tieša, ilgtermiņa, primāra, atgriezeniska ietekme.

8.4. Klimats

Kaut kāda ietekme uz globālo klimata stāvokli līdzšinējam faktiskajam lokālplānojuma teritorijas zemes lietojumam teorētiski ir, bet kvantitatīvi noteikt šo niecīgo globālo ieguldījumu ir neiespējami un nelietderīgi (no tā nevar izrietēt nekādi pielietojami secinājumi).

Vērtējums: 0

8.5. Degradētās un piesārņotās teritorijas

Līdzšinējais faktiskais lokālplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir degradējis šīs teritorijas dabisko vērtību. Šā lietojuma likvidēšanas gadījumā bez sekojošas mērķtiecīgas teritorijas renaturalizācijas biotopu atjaunošanās līdz dabiskumam ir apšaubāma pat vairāku paaudžu laikā: šī meža platība tā arī paliks būtiski pārveidota salīdzinājumā ar apkārtējām neskartajām meža platībām, saglabās pamestas teritorijas iespaidu ar likvidētās apbūves pēdām. Apvienojumā ar sekojošu laik- un naudietilpīgu renaturalizāciju, desmitgažu laikā būtu iespējams pilnībā iztīrīt no meža nedabīgo augsni un dārzebģļu sugas, izaudzēt pamežu un atjaunot (t.i., nodrošināt iespēju dabiski atjaunoties) dabiskai meža zemsedzei, un pilnībā atgriezt atbrīvoto platību zonai „Dabas (..) teritorija”. Atsevišķi ņemot, šo ieguvumu varētu vērtēt kā būtisku, tomēr sakarā ar šā aspekta ievērojamu pārklāšanos ar 8.6., 8.7. un 8.8. nodaļā vērtētajiem aspektiem, šajā aspektā piešķirts nebūtisks vērtējums, lai novērstu nepamatotu viena un tā paša ieguvuma pieskaitīšanu.

Vērtējums: +1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

8.6. Augsne

Līdzšinējais faktiskais lokālplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir daļēji laupījis šajā teritorijā augsni (nosēdžot to ar būvēm) un daļēji pārveidojis (mērķtiecīgi ieviešot dabiskajiem biotopiem neraksturīgas un augsnes dārzos un spontāni izvazājot tās arī pa teritoriju ārpus dārzjiem). Šā lietojuma likvidēšanas gadījumā bez sekojošas mērķtiecīgas teritorijas renaturalizācijas augsnes atjaunošanās līdz dabiskumam prasītu ilgu laiku. Apvienojumā ar sekojošu renaturalizāciju, būtu iespējams pilnībā iztīrīt no meža nedabīgo augsni īsā laikā un nodrošināt iespēju augsnei pēc tam dabiski

atjaunoties ilgākā laikā. Tomēr šis ieguvums ievērojami pārklājas ar 8.5. nodaļā izvērtēto un pilnībā iekļaujas 8.7. nodaļā izvērtētajā, tāpēc, lai novērstu nepamatotu viena un tā paša ieguvuma pieskaitīšanu, šeit vērtēts ar nulli, kaut arī norādīts pozitīvās ietekmes raksturs.

Vērtējums: +0, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

8.7. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir būtiski degradējis šīs teritorijas bioloģisko daudzveidību, jo īpaši attiecībā uz pazīmēm, kas šo priežu sausieņu mežu padarītu par Eiropas Savienībā un Latvijā īpaši aizsargājamo biotopu „Mežainas piejūras kāpas” (kāds tas lielākajā daļā teritorijas patlaban vairs nav). Šā lietojuma likvidēšanas gadījumā bez sekojošas mērķtiecīgas teritorijas renaturalizācijas biotopu atjaunošanās līdz dabiskumam ir apšaubāma pat vairāku paaudžu laikā, jo īpaši līdz tādai dabiskai bioloģiskajai vērtībai, kas atbilstu aizsargājamā biotopa statusam: šī meža platība tā arī paliks būtiski pārveidota salīdzinājumā ar apkārtējām neskartajām meža platībām, ar izmainītu sugu sastāvu, vecuma struktūru un zemsedzi. Apvienojumā ar sekojošu laik- un naudietilpīgu renaturalizāciju, desmitgažu laikā būtu iespējams pilnībā iztīrīt no meža nedabīgo augsni un dārzbēglu sugas, izaudzēt pamežu un atjaunot (t.i., nodrošināt iespēju dabiski atjaunoties) dabiskai meža zemsedzei, un pakāpeniski nodrošināt teritorijā dabiska aizsargājama biotopa „Mežainas piejūras kāpas” atjaunošanos, tomēr jāšaubās, vai pārskatāmu paaudžu laikā tas atjaunotos augstā kvalitātē, kura raksturojas tieši ar mežaudzes vecumu un antropogēnas ietekmes neesamību ilgstošā laika periodā. Tomēr šo ieguvumu varētu vērtēt kā galveno no visiem, tāpēc, kaut arī šis aspekts ievērojami pārklājas ar 8.5., 8.6. un 8.8. nodaļā vērtētajiem aspektiem, šajā aspektā piešķirts būtisks vērtējums.

Vērtējums: +1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

8.8. Ainava un kultūrvēsturiskais mantojums

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir lokāli, bet būtiski pārveidojis/degradējis teritorijas dabisko ainavu, aizstājot to ar nepievilcīgu, nevis pievilcīgu kultūrainavu. Šā lietojuma likvidēšanas gadījumā bez sekojošas mērķtiecīgas teritorijas renaturalizācijas ainavas atjaunošanās līdz dabiskumam ir apšaubāma pat vairāku paaudžu laikā: šī meža platība tā arī paliks būtiski pārveidota salīdzinājumā ar apkārtējām neskartajām meža platībām, ar izmainītu ainavu, un saglabās pamestas teritorijas iespaidu ar likvidētās apbūves pēdām. Apvienojumā ar sekojošu renaturalizāciju, šķietami dabisku, rekreācijai pievilcīgu ainavu atjaunot varētu visai īsā laikā: ainava ir samērā virspusēja pazīme, kam nav nepieciešama visu ne tik acīmredzamo degradācijas elementu izzušana un biotopu dabiskuma atjaunošanās, vēl jo vairāk tāpēc, ka zonējums „Dabas un apstādījumu teritorija” pilnībā pieļauj pievilcīgu zaļu ainavu arī bez dabiskuma.

Šis aspekts ievērojami pārklājas ar 8.5. nodaļā vērtēto, tāpēc, lai novērstu nepamatotu viena un tā paša ieguvuma pieskaitīšanu, šeit vērtēts ar nulli, kaut arī norādīts pozitīvās ietekmes raksturs.

Vērtējums: +0, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

8.9. *Vides riski*

Līdzšinējais faktiskais lokālplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada daudz vides risku, tomēr ir viens nenovēršams vides risks ar jau esošām reālām izpausmēm: atkritumu nelegāla izgāšana piegulošajās meža teritorijās. Vasarnīcu apbūves likvidācija pilnībā pārtrauktu patlaban vērojamo nelegālo atkritumu izgāšanu, kura acīmredzami saistīta ar tuvējām vasarnīcām, padarot šādas nevēlamas ietekmes, kas mežos gan dažkārt vērojama arī bez konkrēta avota tiešā tuvumā, varbūtību daudz zemāku.

Vērtējums: +1, tieša, ilgtermiņa, sekundāra, atgriezeniska ietekme.

8.10. *Sabiedrības veselība, drošība un ērtības*

Līdzšinējais faktiskais lokālplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada draudus sabiedrības veselībai, drošībai un ērtībām. Šā lietojuma likvidācijas gadījumā šajā aspektā nebūs pamata rasties ieguvumam.

Vērtējums: 0

9. Iespējamās izmaiņas lokālpārplānojuma 2. (pamata jeb ieteiktās) alternatīvas īstenošanas gadījumā: lokālpārplānojuma teritorijas saglabāšana un attīstīšana par Vasarnīcu apbūvi priežu parkā, ierobežojot to precīzās robežās, nosakot precīzus izmantošanas un attīstības nosacījumus un tos atbilstoši ievērojot.

Lokālpārplānojuma otrā (pamata jeb ieteiktā) alternatīva ir izstrādātais funkcionālā zonējuma detalizācijas un attiecīgas transformācijas priekšlikums, kas paredz lokālpārplānojuma teritoriju saglabāt un attīstīt kā Vasarnīcu apbūvi priežu parkā, ierobežojot to precīzās robežās, nosakot precīzus izmantošanas un attīstības nosacījumus un tos atbilstoši ievērojot.

9.1. Atmosfēras gaisa kvalitāte

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada gaisa piesārņojuma problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem un pat netuvojas tiem. Šā lietojuma principiālas turpināšanās gadījumā, tikai sakārtotā un regulētā veidā, šī situācija saglabāsies.

Vērtējums: 0

9.2. Troksnis

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada trokšņa problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem un pat netuvojas tiem. Šā lietojuma principiālas turpināšanās gadījumā, tikai sakārtotā un regulētā veidā, šī situācija saglabāsies.

Vērtējums: 0

9.3. Ūdens resursi un kvalitāte

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada ūdens piesārņojuma problēmas attiecībā pret normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem, tomēr notekūdeņu novadīšana izsmeļamajās bedrēs potenciāli rada gruntsūdeņu un Lielupes piesārņojuma risku, kas vērtējams negatīvi. Lokālpārplānojums paredz notekūdeņu novadīšanu uz centralizēto kanalizāciju, pilnībā novēršot šo risku.

Pagaidu ūdensapgāde tiks nodrošināta no esošiem lokālajiem urbumiem (kuru šobrīd teritorijā jau ir ~60): patēriņš – neliels.

Vērtējums: +1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

9.4. Klimats

Kaut kāda ietekme uz globālo klimata stāvokli līdzšinējam faktiskajam lokālplānojuma teritorijas zemes lietojumam teorētiski ir, bet kvantitatīvi noteikt šoniecīgo globālo ieguldījumu ir neiespējami un nelietderīgi (no tā nevar izrietēt nekādi pielietojami secinājumi).

Tomēr Lokālplānojums paredz atmežošanu aptuveni 2 ha platībā, kas vērtējama kā negatīva ietekme uz siltumnīcefekta gāzu piesaisti.

Vērtējums: -1

9.5. Degradētās un piesārņotās teritorijas

Līdzšinējais faktiskais lokālplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir degradējis šīs teritorijas dabisko vērtību (biotopus, ainavu), aizstājot to ar zemākas kvalitātes kultūrvērtību. Šā lietojuma organizētas un regulētas turpināšanās gadījumā paredzēts teritoriju sakārtot kultūrvērtības paaugstināšanas virzienā: tās dabisko vērtību mākslīgi atgriezt nav iespējams, toties līdzšinējo nesakārtoto cilvēka pārveidoto vidi aizstās kulturāla pilsētvide atbilstoši stingram plānojumam, apbūves un dizaina prasībām, un teritorijā ar laiku paredzama pilnīga „degradācijas” pazīmju izzušana, retinot un likvidējot jaunajām prasībām neatbilstošu apbūvi (skat. 5. pielikumu) un izveidojot skaistu un koptu vasarnīcu apbūvi priežu mežā,

Vērtējums: +2, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

9.6. Augsne

Līdzšinējais faktiskais lokālplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir daļēji laupījis šajā teritorijā augsni (nosedzot to ar būvēm) un daļēji pārveidojis (mērķtiecīgi ieviešot dabiskajiem biotopiem neraksturīgas un augsnes dārzos un spontāni izvazājot tās arī pa teritoriju ārpus dārziem). Šā lietojuma principiālas turpināšanās gadījumā, tikai sakārtotā un regulētā veidā, šī situācija lielā mērā saglabāsies, savukārt nelielās izmaiņas būt abējādi vērstas: no vienas puses, nedaudz palielināsies dabiskās augsnes zaudējums līdz šim neskartā teritorijā, no otras puses, tiks daļēji samazināts kaitējums augsnei līdz šim izmantotajā teritorijā un tāds vairs nepieļauts nākotnē.

Vērtējums: 0

9.7. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi

Uz lokālplānojuma teritorijas turpmākās izmantošanas ietekmju uz vidi kopējā nebūtiskā fona ietekmes uz dabiskajiem biotopiem un sugu sastāvu tajos pašā teritorijā šī ir nelabvēlīga ietekme.

Līdzšinējais faktiskais lokālplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir būtiski pārveidojis/degradējis teritorijas sugu sastāvu un biotopu kvalitāti. Šā lietojuma principiālas turpināšanās gadījumā, tikai sakārtotā un regulētā veidā, šī situācija saglabāsies, tomēr lokālplānojums paredz nedaudz paplašināt apbūvi arī zemes gabala teritorijā, kurā biotopi pagaidām ir tuvi nepārveidotiem, tāpēc ar skaistu un sakoptu

pilsētvidi tiks aizstāta vēl neliela daļa pašreizējās dabas teritorijas, kurā 0,548 ha veido bioloģiski vērtīgs Mežaino piejūras kāpu biotops, kas ir 0,001 % šā biotopa kopplatības Latvijā, tātad tam nevar būt vērtīga ņemamas nozīmes biotopa saglabāšanā. Zaudētā biotopa platība zemesgabalā ir 4.16ha, kas kopā ar ainaviski mazvērtīgo biotopu kopā sastāda ietekmētā biotopa kopplatību 4,87 ha apmērā. Tieši kompensācijas pasākumi šim biotopu zaudējumam, piemēram, zaudētajai atbilstošas platības biotopu izveide citā vietā nav iespējami, un tādus arī neprasa likums, jo zaudējamie biotopi neatrodas Natura 2000 teritorijā. Kā netieša kompensācija ir paredzēti organizatoriski pasākumi, lai maksimāli ierobežotu nelabvēlīgu ietekmi (neorganizētu izbradāšanu) uz biotopiem ārpus tieši lokālpārplānojuma teritorijas, vēl samazinot to salīdzinājumā ar pašreizējo situāciju.

Vērtējums: -1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

9.8. *Ainava un kultūrvēsturiskais mantojums*

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids ir lokāli, bet būtiski pārveidojis/degradējis teritorijas dabisko ainavu, aizstājot to ar nepievilcīgu, nevis pievilcīgu kultūrainavu. Lokālpārplānojums paredz radikāli izmainīt teritorijas kultūrainavu, pārveidojot to par sakoptu pievilcīgu pilsētvidi. 26 īpašnieku vasarnīcas lokālpārplānojuma risinājums paredz nojaukt, lai mazinātu apbūves blīvumu gruntsgabala centrālajā daļā, kā arī likvidētu avārijas stāvoklī esošās vasarnīcas (skat. 5. pielikumu). Gruntsgabala īpašniekam plānojums paredz kompensācijas kārtībā dot iespēju šīs 26 vasarnīcas izbūvēt zemesgabala brīvajās zonās. Lokālpārplānojums pieļauj būvēt vienīgi brīvstāvošas vieglas koka konstrukcijas vasarnīcas bez lentveida pamatiem un pagraba, ar maksimālo apbūves laukumu 50 m².

Vērtējums: +2, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

9.9. *Vides riski*

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada daudz vides risku, tomēr ir viens nenovēršams vides risks ar jau esošām reālām izpausmēm: atkritumu nelegāla izgāšana piegulošajās meža teritorijās. Teorētiski šo risku būtu iespējams novērst arī bez lokālpārplānojuma jau esošajā situācijā, tomēr faktiski jāsecina, ka tas nav darīts, un acīmredzot arī turpmāk bez vasarnīcu apbūves tiesiskā statusa sakārtošanas, atbilstošs risinājums netiks rasts. Lokālpārplānojums paredz radikāli izmainīt teritorijas apsaimniekošanu, pārveidojot to par sakoptu pievilcīgu pilsētvidi, tostarp arī nodrošinot pilnīgu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu un pilnībā izslēdzot neorganizētu atkritumu izmešanu.

Vērtējums: +1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.

9.10. *Sabiedrības veselība, drošība un ērtības*

Līdzšinējais faktiskais lokālpārplānojuma teritorijas zemes lietojuma veids nerada draudus sabiedrības veselībai, drošībai un ērtībām, un šā lietojuma turpināšanās gadījumā šī situācija saglabāsies.

Vērtējums: 0

10. Vērtēto lokālpārplānojuma īstenošanas alternatīvu ietekmes uz vidi salīdzinājums

2. tabulā apkopotas zemes gabala lokālpārplānojumam Jūrmalā „Vārnukrogs 1802” teritorijai ietekmes uz vidi stratēģiskajā novērtējumā prognozētās ietekmes pa alternatīvām un sniegts to savstarpējais salīdzinājums. Ietekmju numerācija, kā definēts 4. daļā, atbilst nodaļu numerācijai šā vides pārskata 6.-9. daļā, kur vērtētas atbilstošās ietekmes esošajā situācijā un visu vērtēto attīstības scenāriju gadījumā lokālpārplānojuma teritorijā.

Visas sagaidāmās ietekmes, gan pozitīvās, gan negatīvās, visās alternatīvās, ir tiešas, ilgtermiņa, primāras un neatgriezeniskas: nevienā alternatīvā nav konstatējamās nekādas netiešas, pārejošas un sekundāras ietekmes, kā arī tās visas ir nosacīti neatgriezeniskas, proti, tās var būt atgriezeniskas tikai tad, ja izvēlētais alternatīvas īstenošana tiek pārtraukta un tās vietā darīts kas cits.

Kā tam arī bija jābūt, nulles alternatīvas sagaidāmās ietekmes uz vidi ir radikāli negatīvas salīdzinājumā ar pārējiem risinājumiem: tādā vai citādā veidā šis vērtējums ir izdarīts jau dažādos plānošanas etapos, nonākot līdz aktuālajam Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumam, kas nodrošina iespēju nulles alternatīvu aizstāt ar citādu attīstību tieši tāpēc, ka tā ir dažādos aspektos ļoti nevēlama.

1. alternatīvas sagaidāmā ietekme ir būtiski pozitīva, kas arī atbilst tādā vai citādā veidā jau iepriekš vēstures gaitā novērtētajam, kā rezultātā ir bijuši ilgstoši mēģinājumi tuvināt šīs alternatīvas īstenošanai. Te jāuzsver, ka tā pati vēstures gaita ir arī pierādījusi, ka šī alternatīva diemžēl nav īstenojama, ja vien Jūrmalas pilsēta nav gatava tai ziedot ar ieguvumu nesamērojamu daudzumu budžeta līdzekļu un citādu resursu.

2. alternatīvas sagaidāmā ietekme ir būtiski pozitīva, kas arī atbilst tādā vai citādā veidā pēdējos gados novērtētajam, kā rezultātā ir nonākts līdz pašreizējam kompromisam.

Vienāda kvantitatīvais vērtējums 1. un 2. alternatīvai ir visai nosacīts, jo katrā alternatīvā kopvērtējumu veidojošie vērtējumi ir atšķirīgās pozīcijās un to mehāniskai summēšanai nav zinātniska pamata, bet tas ir pietiekams kvalitatīvais vērtējums, ka 1. un 2. alternatīvai ir nenoliedzama pozitīva ietekme, kamēr 0. alternatīvai – tikai negatīva. Izšķirošais par labu 2. alternatīvai ir tas, ka tā paredz situāciju uzlabot ar mākslīgiem līdzekļiem, proti, teritorijas sakopšanu par antropogēni pārveidotu pilsētvidi, kas ir pilnībā cilvēka spēkos un kas notiks par privātpersonu līdzekļiem, pašvaldībai tikai regulējot un uzraugot. Visi 1. alternatīvas pozitīvie aspekti balstās uz ieguvumiem, ko sniegtu degradētās teritorijas dabiskošanās, ko ar mākslīgiem līdzekļiem panākt nevar, ar tiem labākajā gadījumā var tikai nodrošināt priekšnoteikumus turpmākam ilgstošam dabiskam procesam bez cilvēka iejaukšanās, un šajās darbībās nav tieši ieinteresēto privāto ieguvēju, tāpēc alternatīvas vienīgais finansējums var būt publisks un šiem tēriņiem nevar būt tieša materiāla atdeve.

2. tabula. Zemes gabala lokālplānojuma Jūrmalā „Vārnukrogs 1802” teritorijai ietekmes uz vidi stratēģiskajā novērtējumā prognozētās ietekmes atbilstoši to numerācijai 1. tabulā pa alternatīvām

Nr. p.k.	0. alternatīva: saglabājas un attīstās pašreizējā situācija, teritorijai netiekot atbilstoši transformētai un tās apbūves un izmantošanas nosacījumiem konkrēti noteiktiem.	1. alternatīva: plānotā funkcionālā zonējuma „Dabas un apstādījumu teritorija” saglabāšana, atbilstoši attīstoties arī dabā, t.i., vasarnīcu apbūvi likvidējot un atjaunojot neapbūvētu dabas teritoriju	2. (pamata) alternatīva: Vasarnīcu apbūves priežu mežā saglabāšana un attīstīšana precīzās robežās ar izmantošanas un attīstības nosacījumiem
1.	0	0	0
2.	0	0	0
3.	-1, tieša, ilgtermiņa, primāra, atgriezeniska ietekme.	+1, tieša, ilgtermiņa, primāra, atgriezeniska ietekme.	+1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.
4.	0	0	-1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.
5.	-1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.	+1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.	+2, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.
6.	-1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.	0, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.	0
7.	-1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.	+1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme	-1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.
8.	-1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.	0, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme	+2, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.
9.	-1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.	+1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme	+1, tieša, ilgtermiņa, primāra, neatgriezeniska ietekme.
10.	0	0	0
Kopā	-6	+4	+4

11. Sabiedrības ieguvums no lokālplānojuma

11.1. Lokālplānojuma sociāli ekonomiskā ietekmes uz sabiedrību vispārīgs raksturojums

Vasarnīcu apbūvē gan pašreizējā nesakārtotajā situācijā, gan plānotajā uzlabotajā situācijā tieši ieinteresētas ir ~100 ģimenes (plānotais vasarnīcu apbūves parceļu skaits). Lokālplānojuma teritorijas platība ir ~10 ha, tātad vidēji 1 ģimenes intereses tiek apmierinātas ar 0,1 ha platības, kurā vidēji tiek zaudēti 58,7 m² bioloģiski vērtīga Mežaino piejūras kāpu biotopa.

Jūrmalas platība ir ~100 km², un pēc 2013. gada datiem tajā mīt ~60 tūkst. iedzīvotāju (<http://www.rpr.gov.lv/pub/index.php?id=8>), tātad, pieņemot, ka „Ausmas-3” katru īpašumu izmantojošajā ģimenē ir vidēji 4 to aktīvi lietojoši cilvēki, teritoriju kopumā pastāvīgi izmanto cilvēku skaits, kas atbilst ~0,7 % Jūrmalas iedzīvotāju skaita, savukārt platība, kuru viņi izmanto, ir 0,1 % pilsētas platības, tātad šīs teritorijas izmantošana cilvēku vajadzībām ir septiņkārt intensīvāka, nekā Jūrmalas iedzīvotāji kopumā vidēji izmanto savas pilsētas teritoriju kopumā.

Lokālplānojuma teritorija un viss ar to saistītais (platība, iedzīvotāji, ienākumi, piesārņojums, ieguvumi, zaudējumi) ir mazs salīdzinājumā ar Jūrmalas pilsētas mērogiem, tātad arī sabiedrības ieguvums ir mazs, bet relatīvi šis mazais ieguvums ir daudzkārt lielāks par vēl mazāko daļu pilsētas resursu, ar kuru tas tiek iegūts. Te jāuzsver, ka sabiedrības ieguvums neaprobežojas ar noslēgtu cilvēku loku, kas patlaban izmanto šo mazo teritoriju, jo sakārtotas attīstības gadījumā nekustamie īpašumi lokālplānojuma teritorijā kļūs par normālu nekustamā īpašuma tirgus daļu, tos pēc tirgus likumiem varēs iegādāties un gūt no tiem labumu ikviens sabiedrības loceklis.

11.2. Ietekmes uz sabiedrību sociāli ekonomiskā aspektā detalizētāki pieņēmumi

Lokālplānojuma izstrādes mērķis Jūrmalas pilsētas zemesgabals „Vārnukrogs 1802” (turpmāk tekstā – teritorija), kuras īpašnieks ir VĪKS „Ausmas-3”. Vēsturiski teritorijā izveidojusies padomju laika vasaras mājiņu/vasarnīcu apbūve priežu mežā, kur īpašniekam līdz šim ir jānodrošina pilnvērtīgas īpašuma izmantošanas iespējas, teritorijas sakārtošanai un videi draudzīgas pilsētvides attīstības principiem, pakļaujoties Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumā noteiktam atļauto izmantošanu. Projekta ietvaros tiek plānots daļēji transformēt no Dabas un apstādījumu teritorijas par Vasarnīcu apbūves priežu parkā. No sociāli ekonomiska aspekta, tiek palielinātā teritorijas lietderīgā vērtība jeb izmantošanas ekonomiskā vērtība.

Plānots ekonomiskās vērtības palielināšanai pakļaut visu teritorijas kopējo platību 97 961 m². Transformācija tiek paredzēta sekojošā iedalījumā, kas būtiski nosaka teritorijas nākotnes ekonomiskās lietderības vērtību:

- vasarnīcu apbūves - 99 zemes domājamās daļas ar kopplatību 78 235,73 m²;
- dabas un apstādījumu teritorija – kopplatību 8 172 m²;

- ietvju, ceļu un brauktuvi - zemes domājamās daļas ar kopplatību 5 830 m²;
- tīklu un komunikāciju zona (stiklašķiedras kanalizācijas krājrezervuāri) –700 m²;
- zemes vienības sarkanajās līnijās, kurās ietilpst 2 ielas un viena vieglo automašīnu stāvvietas, kopā 4 946 m².

Īstenojot paredzēto darbību – palielinot teritorijas ekonomisko vērtību ar teritorijas apbūvi un infrastruktūras attīstību, tiks veicināti arī pastāvīgus ieņēmumi Jūrmalas pašvaldības budžetā, kā arī uzlabos vispārējo ekonomisko situāciju pašvaldībā. Nodokļa maksājumi par nekustamā īpašuma izmantošanu ir ienākumu resursu avots ilgtermiņā.

11.3. Teritorijas apbūves ekonomiskā attīstība

Teritorijas raksturojums

Analīzes ietvaros par projektu tiek uzskatīta teritorija, kura tiek attīstīta kā *Savrupmāju apbūves teritorija*, un apbūves intensitātei tiek pieņemti sekojoši nosacījumi:

1. gadījums „**ar projektu**” – teritorijā tiek veikta teritorijas labiekārtošana atbilstoši teritorijas izmantošanas un apbūves nosacījumu prasībām kā Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu grozījumi nekustamam īpašumam Jūrmalā, Priedainē, „Vārnukrogs 1802” (kadastra numurs 1300 001 1802);
2. gadījums „**bez projekta**” – izskatāmā teritorija saglabā līdzšinējo vasarnīcas apbūvi, bet Dabas un apstādījumu teritorijas statusu, kā arī saglabājas līdzšinējā teritorijas nepilnīgā infrastruktūra;
3. Teritorijas platība sastāda 97 961 m², no kuras 89 712 m² būs *Vasarnīcu apbūvei priežu parkā*;
4. Jaunradītajam *Vasarnīcu apbūves priežu parkā* zemes gabalam ir maksimālais apbūves blīvums - 99 zemes domājamās daļas un maksimālais vienas zemes apbūves laukums 50 m²;
5. Pārējā teritorija tiek uzskatīta par dabas un apstādījumu teritoriju kā labiekārtotu teritoriju rekreācijai.

Prognozētās investīcijas

Prognozētā investīcijas noteiktas pamatojoties uz teritorijas izmantošanas statusu:

1. Papildus esošai vasarnīcu apbūves teritorijai 46 470 m², tiks radīta jauna apbūves teritorija jaunu vasarnīcu izbūvei 31 766 m² platībā;

2. Jaunu *Vasarnīcu apbūves teritorijas* 1m² izbūves cena (ietverot infrastruktūru un labiekārtošanu) vidēji sastāda 450¹ EUR (bez PVN);
3. *Dabas teritorija* 1m² rekultivācijas cena (ietverot infrastruktūru - tīklu un komunikāciju zona un labiekārtošanu - dabas un apstādījumu teritorija) vidēji sastāda 35,50² EUR (bez PVN);
4. Darbu izpildes laiks *Dabas teritorijas* izveidei sastādīs divus gadus;
5. *Vasarnīcas apbūves teritorijas* – papildus 40 zemes gabalu apbūve pilnībā tiks realizēta piecu gadu laikā;

Sociāli ekonomiskajos aprēķinos tiek pieņemts scenārijs jaunu vasarnīcu apbūves teritorijas apgūšanā, kas vairāk balstās uz pesimistiskāku pieeju (ekonomiskā situācija valstī, tirgus situācijā, cilvēciskie faktori, u.t.l.).

Vispārīgas nostādnes

Lai analizētu teritorijas ekonomiskās vērtības izmaiņas ietekmi uz sabiedrības iespējamiem sociālekonomiskajiem ieguvumiem un zaudējumiem (tajā skaitā zaudēto dabas vērtību), veikta sociāli ekonomiskā analīze.

Sociāli ekonomiskā analīze ir vispāratzīta metode, kā noteikt projekta ieguvumus un zaudējumus sabiedrībai, un tai ir būtiska nozīme lēmumu pieņemšanas procesos. Tradicionāli Sociāli ekonomisko analīzi izmanto, lai noteiktu, vai ieguldījums ir lietderīgs no ekonomiskās efektivitātes viedokļa. Parasti tas nozīmē to, ka uzsvars uz projektiem, kuru sociāli –ekonomiskais labums ir lielāks nekā citiem salīdzinātajiem projektiem. Tādējādi, izvērtējot ieguldītos finanšu resursus, priekšroka ir projektiem, kuri ar sociāli ekonomiskajiem procesiem (iespējamā ietekme no projekta) atgūst vairāk naudas (ienākumi). Ar Sociāli ekonomisko analīzi var noteikt, kam un cik sabiedrība būtu gatava piešķirt resursus, ja pastāv vairāki savā starpā konkurējoši projekti

11.4. Ekosistēmu pakalpojumu novērtējums

Ekosistēmu pakalpojumi ir nosacījumi un procesi, kas nodrošina dabiskās ekosistēmas un arī cilvēku eksistenci (*Daily, 1997*). Ekosistēmu pakalpojumu koncepcija ietver apgādes, nodrošinājuma, ražošanas un aizsardzības funkcijas, nodrošinot cilvēcei nozīmīgus produktus un pakalpojumus. Šādi produkti ir jūras veltes, lopbarība, koksne, biomasas, dabiskās šķiedras, farmakoloģiskie preparāti un rūpniecībai nepieciešamie produkti, kā arī tādi pakalpojumi kā bioloģiskās daudzveidības nodrošināšana, organisko vielu sadalīšana, attīrīšana, pārstrāde un atjaunošana (*Daily, 1997; Norberg, 1999*) un estētiskie, kulturālie ieguvumi. Ekosistēmu pakalpojumi ir definējami dažādi atkarībā no mēroga un perspektīvas (*Daily, 1997*). Tomēr *de Groot et al. (2002)* ir radījis metodoloģiju salīdzinošām ekoloģiskās ekonomikas analīzēm, izveidojot tipoloģiju ekosistēmu produktu un pakalpojumu raksturošanai, klasifikācijai un novērtēšanai.

Ekosistēmu pakalpojumi visbiežāk ir klasificējami kā brīvpieejas jeb „sabiedriskie” pakalpojumi – tas nozīmē, ka tiem ir grūti identificēt ražotāju, tās

¹ <https://www.swedbank.lv/private/home/> Vasarnīcu būvniecības izmaksas

² <http://www.jaunberzi.lv/cenas>.

organizāciju un transakciju izmaksas (Chee et al., 2004). Šāds īpašumtiesību iztrūkums nosaka to, ka trūkst iniciatīvas dabas kapitāla ilgtspējīgai apsaimniekošanai (Chee et al., 2004). Ekonomiskajās analīzēs ekosistēmu pakalpojumi parādās reti. Costanza et al. (1997) pētījumā, kurā novērtēta pasaules ekosistēmu pakalpojumu un dabas kapitāla vērtība, minēts, ka ekosistēmu pakalpojumi netiek pilnībā iekļauti tirgus novērtējumā un atbilstoši izteikti skaitļos, un tāpēc to nozīme rīcības politikas lēmumos ir proporcionāli mazāka. Tas nozīmē, ka ekosistēmu pakalpojumus tīri monetārā veidā novērtēt ir iespējams tikai tad, ja ar to palīdzību rada konkrētas preces/pakalpojumus ar konkrētu tirgus vērtību – cenu par vienību (piem., pārtikas produktus, zemes vērtību brīvajā tirgū), biļetes (piem., par rekreāciju, ekskursijām). Pretējā gadījumā tie nav brīvpieejas jeb „sabiedriskie” pakalpojumi.

Mežaudzes ūdensteču krastos nodrošina vairākus ekosistēmu pakalpojumus un to produktus, un tie veido lielu daļu no mežu ainavām kopumā (Naiman & Décamps, 1997; Gundersen et al., 2010; Luke et al., 2007). Jaunāki pētījumi apstiprina, ka arī nelieli daudzveidīgi krastmalu meži pilda nozīmīgu lomu ekosistēmu funkcionēšanā un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā (Atkins et al., 2013; Zimmer et al., 2013), kaut gan senākos pētījumos atrodami arī pretēji apgalvojumi. Krastmalu mežu funkciju nozīmīgums ir daudz pētīts jau vairāk kā pusgadsimtu (Toth, 1963; Buttle, 2002; Vidon & Hill, 2004) un secināts, ka šādu mežu saglabāšana jāanalizē ainavas līmenī.

Ainava nav tikai estētiska uztvere, bet gan daudz dažādu elementu kopums, kur cilvēki kā dzīves vides veidotāji ieņem būtisku lomu. Ainavu veido Zemes virsmas ģeomorfoloģiskie elementi, flora un fauna, antropomorfe elementi, kurus radījis cilvēks. Tā ietver arī redzamos klimatiskos apstākļus: vienkārši raksturojot, ainavu veido tādi elementi kā lauki, meži, ūdensteces un ūdenstilpnes, apbūve u.c. Upju krastos īpaši nozīme ir mežaudzei, kas ir galvenā ainavas veidotāja un noteicēja. Mežaudze ir arī tā, kas veido sabiedrībai sākotnēji tik būtisko estētisko skatu, pēc kura cilvēki izdara savu vērtējumu kategorijā: "patīk" vai "nepatīk", turklāt nepiešķirot īpašu nozīmi tās veidojošiem procesiem un sabiedrības lomu tajā. Kā piemēru var minēt sabiedrības domu, ka visbūtiskāk ir redzēt atvērumus uz ūdenstecēm un ūdenstilpnēm, tādējādi veidojot patīkamāku vieta skatu un priekšstatu par vides sakoptību (Saklaurs, 2014).

Upju krastos esošās mežaudzes ir pilnībā saistītas ar funkciju vērtībām, tās veic pilnīgu visu vērtību ietekmējošos procesus. Neatkarīgi no vērtību nozīmes un to pielietošanas tās var būtiski ietekmēt dabiskie traucējumi, dabiskos traucējumus ierobežojošie faktori, antropogēnie faktori.

Tomēr joprojām pastāv ievērojams zināšanu trūkums, kas saistīts ar upju krastos esošo mežaudžu sniegtajiem ekosistēmu pakalpojumiem. Vairums veikto pētījumu nav tieši vērsti uz mežaudžu sniegto pakalpojumu novērtēšanu, bet uz visām mežaudzēm kopumā. Nereti pētījumi jāpiemēro specifiskiem apstākļiem un kādai konkrētai vietējai teritorijai, bet nevis vispārīgiem kvantitatīviem secinājumiem par upju krastos esošo mežaudžu vidi. Pētījumos aplūkotie galvenie apdraudējumi, kas saistīti ar mežaudzēm upju krastos, ir ūdenstecēs notiekošie eutrofikācijas un sedimentācijas procesi (Urtāns, 2008). Pētījumi iesaka nošķirt starpposmu un gala ekosistēmu pakalpojumus ekonomiskās uzskaites sistēmās. Piemēram, pārtikas nodrošinājums ir gala pakalpojums, savukārt, apputeksnēšana ir starpposma pakalpojums. No minētajiem pakalpojumiem labums ir pārtika. Respektīvi, ekosistēmas pakalpojumi ir ekoloģiskais fenomens, un iegūstamie labumi ir lietas, kas tieši ietekmē sabiedrības labklājību. Šie kritēriji ir vāji attiecināmi uz mežaudzēm, kuras jau gadu desmitiem faktiski atrodas privātā teritorijā, kurā to pakalpojumus izmanto tikai šīs teritorijas apdzīvotāji, un arī lokālplānojuma neīstenošanas gadījumā šie pakalpojumi neklūs publiski pieejami plašai sabiedrībai.

Mežaudžu upju krastos ekosistēmu pakalpojumu vērtības un to indikatori³

Ilgtspējīgas attīstības kontekstā mežaudzēm upju krastos ir īpaša nozīme, turklāt tās sniedz ekosistēmas pakalpojumus un ieguvumus sociālai sfērai, dabas aizsardzībai un arī ekonomikai. Minētos pakalpojumus iedala vairākās grupās (*Daily, 1999; Chee, 2004*).

Ekonomiskie ieguvumi (produkti) iekļauj dažādus pārtikas un barības elementus (augu un dzīvnieku produkti, lopbarība), medicīnas produktus, materiālus (dabiskās šķiedras, koksne), enerģiju (biokurināmais, attīrīts ūdens hidroelektrostacijām), rūpnieciskos produktus (vaski, eļļas, smaržvielas, krāsvielas, sintētisko produktu sastāvdaļas), kā arī ģenētiskos resursus.

Atjaunošanas pakalpojumi nodrošina vielu apriti un filtrāciju (detoksikācija, atkritumu sadalīšanās, augsnes auglības atjaunošanās, gaisa un ūdens attīrīšana), kā arī sēkluizplatīšanu veģetācijas atjaunošanai un augu apputeksnēšanu.

Savukārt, stabilizējošie pakalpojumi ietver daļēju klimata stabilizāciju, atsevišķu faktoru (temperatūra, vējš) ietekmes mazināšanu, hidroloģiskā cikla regulāciju (plūdu un sausuma novēršana), krastu un ūdensteču saglabāšanu, sugu nomaiņu vides apstākļu izmaiņu ietekmē, kā arī potenciālo kaitēkļu kontroli.

Pilnvērtīgas dzīves pakalpojumu (*life-fulfilling*) ietvars saistās ar ekosistēmu kā kultūras, intelektuālo un garīgo vērtību iedvesmas avotu, tās estētisko skaistumu.

Saglabāšanas pakalpojumi nodrošina ekoloģisko komponentu un sistēmu saglabāšanu nākotnē, kā arī jaunu produktu un pakalpojumu nodrošināšanu.

Ekosistēmu pakalpojumi vai to radītie labumi ir izsakāmas kā vērtības, kuras varam izmantot, lai noteiktu kopējo ekonomisko vērtību (*Costanza, 1997; List, 2001; Soutukorva, 2005*). Novērtēšanā izmanto vērtību un indikatoru sistēmu. Vērtības pamatā tiek izteiktas ar kvalitatīvi raksturojošām pazīmēm, pēc kurām tās vērtē, klasificē un analizē. Vērtību noteikšana galvenokārt balstās uz indikatorpazīmēm. Indikatori rāda un atspoguļo parādības, objekta stāvokli, kā arī tajās notiekošās pārmaiņas. Indikatori ir vērtības noteikšanas mērs. Indikatoru mērs ir kvantitatīvs, bet atsevišķos gadījumos ir iespējas formulēt arī aprakstošos jeb kvalitatīvajos indikatoros. Piemēram, lai raksturotu bioloģisko daudzveidību mežaudzēs gar upju krastiem, tiek piemērotas daudzveidības komponentes kā struktūra, kompozīcija un funkcija. Atbilstoši minētajām komponentēm vērtības var grupēt kā struktūras, kompozīcijas un funkcijas vērtības.

Struktūras vērtības raksturo daudzveidības fizikālos aspektus, biosistēmas uzbūvi. Struktūras vērtības mežu bioloģiskās daudzveidības raksturošanai ir: meža zemju dabiskie un antropogēnie elementi, meža apsaimniekotāju raksturlielumi, meža zemes izmantošanas vēsture, biotopi, meža biotopu saglabāšana un aizsardzība, meža ražība, audzes vecums, meža atjaunošana, sukcesijas stadijas, audzes kontinuitāte, fragmentācija, ekotoni, mežaudzes struktūra, kokaudzes struktūra, mirusī koksne un zemsega.

Kompozīcijas vērtības raksturo daudzveidības bioloģisko komponenti - iekšsugu, taksonu un augu sabiedrību sastāvu. Kompozīcijas vērtības ir floras un faunas bagātība, vietējās un svešzemju kokaugu sugas, medījамie zīdītājdzīvnieki un putni.

³ Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte, Meža un vides zinātņu fakultāte, 2016
<https://www.mvzf.lbtu.lv/sites/mf/files/files/lapas/Metodikas%20vadl%C4%ABnijas.pdf>

Funkciju vērtības apvieno daudzveidību ietekmējošos procesus. Funkciju vērtības ir dabiskie traucējumi (uguns, vējš, sniegs, ūdens, bioloģiskie traucējumi), dabiskos traucējumus ierobežojošie faktori, antropogēnie faktori (meža cirtes, nemiera faktori, meža sinantropizācija un eitrofikācija, ganīšana).

Katru no minētajām vērtībām raksturo kvantitatīvie indikatori (skat. 7. tabulu).

Kā jau iepriekš minēts, ekosistēmu pakalpojumus tīri monetārā veidā novērtēt ir iespējams tikai tad, ja ar to palīdzību rada konkrētas preces/pakalpojumus ar konkrētu tirgus vērtību – cenu par vienību (piem., pārtikas produktus, zemes vērtību brīvajā tirgū), biļetes (piem., par rekreāciju, ekskursijām). Lokālpārveidojuma teritorijā ekosistēmu pakalpojumus patlaban šādā veidā neizmanto un arī lokālpārveidojuma apstiprināšanas un īstenošanas gadījumā neizmantos. Līdz ar to tiešs ekonomiskais novērtējums ir apgrūtināts: to jebkurā gadījumā varētu veikt tikai pēc subjektīvas metodikas, definējot dažādu esošo un turpmāko ekosistēmu pakalpojumu naudas vērtības subjektīvi nosacīti, ko ikviens cits eksperts varētu definēt citādi un visas pieejas būtu vienlīdz pareizas/nepareizas. Arī Dabas aizsardzības pārvaldes “*Rīkkopā ekosistēmu pakalpojumu pieejas izmantošanai plānošanā*” ir noteikts, ka “*ekosistēmu pakalpojumu ekonomiskās novērtēšanas soļa īstenošana nav obligāta*”, tā tikai “*sniedz priekšrocības diskusijās*”.⁴ Līdz ar to nav pamata apšaubīt, ka iepriekšējā nodaļā aprēķinātā un novērtētā priežu mežu un piejūras kāpu ekosistēmu pakalpojumu vērtība ir pietiekami reprezentatīva šim stratēģiskajam ietekmes uz vidi novērtējumam.

7. tabula. Upju krastos esošo mežaudžu sniegtie ekosistēmu pakalpojumi

<i>Pakalpojumi</i>	<i>Vērtības</i>	<i>Vērtējamās vērtības</i>	<i>Vērtējums</i>
<i>Ekonomiskie ieguvumi</i>	Dažādi pārtikas un barības elementi (augu un dzīvnieku produkti, lopbarība)	Zemsega, meža ražība, floras un faunas bagātība, vietējās un svešzemju kokaugu sugas, medījамie zīdītājdzīvnieki un putni	Neattiecas
	Medicīnas produkti	Zemsega, meža ražība, floras un faunas bagātība, vietējās un svešzemju kokaugu sugas, medījамie zīdītājdzīvnieki un putni	Neattiecas
	Materiāli (dabiskās šķiedras, koksne)	Meža ražība, floras un faunas bagātība, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Neattiecas
	Enerģija (biokurināmais, attīrīts ūdens hidroelektrostacijām)	Vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Neattiecas
	Rūpnieciskie produkti (vasķi, eļļas, smaržvielas, krāsvielas, sintētisko produktu sastāvdaļas)	Floras un faunas bagātība, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Neattiecas
	Ģenētiskie resursi	Sukcesijas stadijas, ekotoni, miruši koksne, zemsega, floras un faunas bagātība, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Īpaši aizsargājamo sugu nav. Mežaino piejūras kāpu zudums: vērtīgu – 0,587 ha, mazvērtīgu – 4,283 ha.

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=nmnrzdCsCkM>

Atjaunošanas pakalpojumi	Vielu aprīte un filtrācija (detoksikācija, atkritumu sadalīšanās, augsnes auglības atjaunošanās, gaisa un ūdens attīrīšana)	Meža ražība, zemsega, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Atmežošana: 1,9879 ha
	Sēklu izplatīšana veģetācijas atjaunošanai un augu apputeksnēšanai	Zemsega, floras un faunas bagātība, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Sugu sastāvs (gab.)
Stabilizējošie pakalpojumi	Daļēja klimata stabilizācija, atsevišķu faktoru (temperatūra, vējš) ietekmes mazināšana	Audzes vecums, ekotoni, mežaudzes struktūra, zemsega, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Nemainās
	Hidroloģiskā cikla regulācija (plūdu un sausuma novēršana)	Audzes vecums, ekotoni, mežaudzes struktūra, zemsega, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Nemainās
	Krastu un ūdensteču saglabāšana	Biotopi, meža biotopu saglabāšana un aizsardzība, zemsega, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Nemainās
	Sugu nomaīņa vides apstākļu izmaiņu ietekmē	Audzes kontinuitāte, fragmentācija, mežaudzes struktūra, mirusī koksne, zemsega, floras un faunas bagātība, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Nemainās
	Potenciālo kaitēkļu apkarošana	Floras un faunas bagātība, medījamie zīdītājdzīvnieki un putni	Nemainās
Pilnvērtīgas dzīves saglabāšanas pakalpojumi	Kultūras, intelektuālo un garīgo vērtību iedvesmas avots	Meža zemju dabiskie un antropogēnie elementi, floras un faunas bagātība, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Šaurai sabiedrībai uzlabojas, plašai sabiedrībai nemainās
	Estētiskais skaistums	Meža zemju dabiskie un antropogēnie elementi, fragmentācija, mežaudzes struktūra, zemsega, floras un faunas bagātība, koku sugas	Šaurai sabiedrībai uzlabojas, plašai sabiedrībai nemainās
	Nodrošina ekoloģisko komponentu un sistēmu saglabāšanu nākotnē	Biotopi, meža biotopu saglabāšana un aizsardzība, meža atjaunošana, audzes kontinuitāte, mežaudzes struktūra, mirusī koksne, zemsega, floras un faunas bagātība, vietējās un svešzemju kokaugu sugas	Īpaši aizsargājamo sugu nav. Mežaino piejūras kāpu zudums: vērtīgu – 0,587 ha, mazvērtīgu – 4,283 ha.
	Jaunu produktu un pakalpojumu nodrošināšana	Floras un faunas bagātība, koku sugas	Nemainās

11.5. Sociāli ekonomiskie secinājumi

Paredzētās darbības – nekustamā īpašuma *Vārnukrogs 1802*”, kuras īpašnieks ir VĪKS „Ausmas-3” statusa nomaīņa un teritorijas labiekārtošana un apbūves gabalu izveide sociāli ekonomiskās ietekmes izvērtējuma gaitā iegūtie secinājumi ir šādi:

- Jūrmalas pilsētas ilgtspējīgai attīstībai ļoti svarīga ir sakārtota vide un nodrošināta rekreācija vietas gar Lielupes krastu;
- Nekustamā īpašuma ekonomiskās vērtības izmaiņa - teritorijas labiekārtošana un apbūve veicinās ilgtermiņā nodokļu veidā (nekustamā īpašuma nodoklis) dot pienesumu ik gadu 0,2 milj. EUR apmērā;
- Teritorijas nekustamā īpašuma vērtība palielinās un projekta ietekmē dos labumu 3,35 milj. EUR apmērā;

- Summārie Sociāli ekonomiskie ieguvumi, kas izsakāmi kā nekustamā īpašuma ekonomiskās vērtības izmaiņa apskatāmajā periodā, ir par 2,45 milj. EUR lielāka, nekā *bez projekta* situācijā. Tas nozīmē, ka pozitīvais sociāli ekonomiskais ieguvums 2,7 reizes pārsniedz izdevumus teritorijas labiekārtošanas izdevumiem un zaudējumiem par ietekmi uz biotopiem.;
- Kopējā zaudētā biotopu vērtība (pārsvarā pazeminot to kvalitāti, nevis fiziski pilnībā iznīcinot) ir 0,0055 milj. EUR kā ilgtermiņa rādītājs;
- Projekta sociāli ekonomiskie investīciju rādītāji parāda, ka iekšējā peļņas norma (ERR) pie diskonta vērtības 5,0% gadā sastāda 10,41%, kas ir apmierinošs rādītājs un pārsniedz diskonta likmi;
- Arī ieguvumu-izmaksu rādītājs (B/C) sastāda 1,81. Tas nozīmē, ka katrs ieguldītais ekonomiski aprēķinātais 1 EUR sabiedrībai sniegs ekonomisko labumu 0,81 EUR apjomā. Te jāņem vērā, ka ekonomiskais labums parādās nodokļu veidā, jo nekustamais īpašums šajā projektā netiek uzskatīts kā ražošanas līdzeklis un nerada pievienoto vērtību.

12. Kopējie secinājumi un rekomendācijas

Atbilstoši Jūrmalas pilsētas domes 16.12.2016. lēmumam Nr.655 ierosinātāja VĪKS „Ausmas-3” pasūtītā SIA „Arhitekts Kārlis Rukuts” izstrādātā lokālplānojuma zemes gabalam Jūrmalā „Vārnukrogs 1802” stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā ir iegūti sekojoši secinājumi un rekomendācijas.

1. Lokālplānojuma teritorijai nenosakot no līdzšinējā atšķirīgu funkcionālo zonējumu zemes plānotajai (atļautajai) izmantošanai, saglabājas pretruna starp stāvokli *de iure* un *de facto*. Šim teritorijas likumīgi regulētu attīstību un izmantošanu bremsējošajam stāvoklim ir nelabvēlīga ietekme uz vidi.

2. Šā teritorijas attīstību un izmantošanu bremsējošā stāvokļa novēršanai ir divi risinājumi: izmainīt stāvokli *de facto*, padarot to atbilstošu stāvoklim *de iure*, vai izmainīt stāvokli *de iure*, padarot to atbilstošu stāvoklim *de facto*.

3. Stāvokli *de facto* padarīt atbilstošu stāvoklim *de iure* ir iespējams tikai teorētiski, jo praktiski ir konstatējami objektīvi apstākļi, kāpēc stāvoklis *de facto* nekad nav attīstījies un tik un tā arī neattīstīsies atbilstoši līdz šim *de iure* plānotajam, tātad šāda lēmuma rezultātā tikpat saglabātos pirmajā punktā minētais stāvoklis, nevis iestātos citāds.

3. Ja stāvokli *de iure* padara atbilstošu stāvoklim *de facto* (t.i., lokālplānojuma teritorijā līdzšinējā „Dabas (..) teritorijā” ieplāno aktuālajā Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumā pieļauto „Vasarnīcu apbūvi priežu mežā”, ar stingriem noteikumiem legalizējot un sakārtojot esošo apbūvi un nelielu tās attīstību kā atbilstošu zemes lietojumu, tad sagaidāmā ietekme uz vidi un sabiedrību salīdzinājumā ar pašreizējo stāvokli ir pozitīva. Līdz ar to rekomendējams ir šāds risinājums, kurš vienlaikus ir arī praktiski iespējams un vēlams. Šādā gadījumā, t.i., piedāvātā lokālplānojuma apstiprināšanas un īstenošanas gadījumā, negatīvo ietekmju uz vidi maksimālai samazināšanai un pozitīvo ietekmju palielināšanai rekomendējami sekojoši pasākumi.

- 3.1. Veģetācijas saglabāšanai un uzlabošanai, transformējot teritoriju par “Vasarnīcas apbūvi priežu parkā”, noteikts maksimālais apbūves blīvums 10%, kam jānodrošina mežaudzes nepārtrauktība visā apbūves zonā, saglabājot pilnvērtīgu koku stāvu par spīti neizbēgamai zemsedzes un pameža daļējai iznīcināšanai.
- 3.2. Esošās apbūves teritorijā apbūves blīvums ir samazināms līdz 10 %, retinot apbūvi, nojaucot vidi degradējošus objektus, labiekārtojot teritoriju, kā arī veidojot publiski pieejamu zonu Lielupes krastā, organizēti novirzot apmeklētājus pa ielabotām taciņām un brauktuvēm, tādējādi ierobežojot krasta neorganizētu izbradāšanu.
- 3.3. Veicot būvniecību un citu saimniecisko darbību, maksimāli jāsaglabā augsnes virskārta un nedrīkst pārveidot teritorijas kāpu reljefu.
- 3.4. Jālikvidē esošie augļu un sakņu dārzi dārzi un nav pieļaujama jaunu šādu dārzu ierīkošana un priežu sausieņu mežiem netipiskas augsnes ieviešana.
- 3.5. Teritorijas apzaļumošanā jāizmanto priežu mežu biotopam atbilstoši (tā dabiskajā augsnē augoši) augi un krūmi (kadiķi, citi skujeņi, ēriku dzimtas augi u.tml.), uzlabojot teritorijas kopējo ainavisko vērtību.

- 3.6. Iespēju robežās jāsaglabā bioloģiski vērtīgie koki, kuru diametrs ir lielāks par 30 cm (lokālplānojuma ģenerālplānā mērogā 1:500 konkrēti iezīmēti).
- 3.7. Obligāti jāsaglabā koki ar 50 cm diametru un resnāki (lokālplānojuma ģenerālplānā mērogā 1:500 konkrēti iezīmēti).
- 3.8. Tiešā upes krasta tuvumā (vismaz 10 m attālumā no nogāzes virsotnes) jāsaglabā visi tur augošie koki, un nav pieļaujama autotransporta kustība šajā joslā.
- 3.9. Lokālplānojuma teritorijas tuvākajā apkaimē Mežainu piejūras kāpu kvalitātes uzlabošanai un biotopa netraucētas attīstības nodrošināšana, samazinot teritorijas intensīvo izbradāšanu atpūtas sezonas laikā, pieļaujama koka celiņu izbūve, lai mazinātu haotisku kāpu izmēģināšanu.
- Dr.geol. J.Lapinska pētījumā “Lielupes labā krasta Vārnukroga apkaimē dabiskā reljefa izcelsme, ģeoloģiskā vēsture, ģeoloģisko procesu reaktivizācijas riski un aizsardzības prasības zemes vienībā “Vārnukrogs 1801”” (kura ir zemes vienībai “Vārnukrogs 1802” piegulošā zemes vienība Lielupes lejteces virzienā) “Lielupes sānerozija (gultnes virzīšanās uz austrumiem) pie zemes vienības robežām notiek jau ilgstoši un ir tipiska līdzenumu upju ieleju attīstības daļa. Sānerozijas intensitāte ir zema un tā novērojama tikai augsta ūdenslīmeņa un augsta caurplūduma apstākļos, kā arī vētru laikā, kad Lielupes grīvā paaugstinās ūdenslīmenis un veidojas viļņi. Meandrējošu upju krasta nostiprināšana izolētos iecirkņos parasti noved pie procesa migrācijas pa straumi uz leju. Tas nozīmē, ka jebkādi iespējamie hidrotehniskie pasākumi un būves Lielupes labajā krastā var radīt negatīvas sekas iecirknī tālāk uz ziemeļiem.” Līdz ar to ir secināms, ka stihiski inženiertehniski krasta stiprināšanas pasākumi vienā izolētā iecirknī, konkrēti, Lokālplānojuma teritorijā, nav lietderīgi un var pat nelabvēlīgi ietekmēt krasta eroziju kopumā, tāpēc šādi krasta stiprināšanas pasākumi Lokālplānojuma teritorijā, ja tādus vispār paredz, plānojami kvalificētiem speciālistiem kopsakarībā un sadarbībā ar gaidāmo attīstību piegulošajos zemes gabalos lejup pa straumi līdz pat Buļļupei, kas kopumā ietver ~1 km garu krasta līniju.
- Lokālplānojumā paredzētie krasta kāpu erozijas mazināšanas pasākumi nav inženiertehniski, bet dabiski: noskaloto smilšu kompensēšana, kāpu nostiprināšana ar kāpu smilšaugiem un aizsargžogs kāpās virs stāvkrasta smilšu saturēšanai līdz iesakņojas smilšaugi (nevis stāvkrasta pamatnes inženiertehniska stiprināšana). Šādi pasākumi veicina krasta kāpas dabisko noturību pret eroziju un nerada nevēlamu antropogēnu ietekmi uz upes straumes dabiskajiem procesiem un eroziju lejtecē.

13. Ieteicamais turpmākās attīstības ietekmju monitorings

Nelielai (< 10 ha) vasarnīcu apbūves teritorijai rekreācijas vajadzībām bez saimnieciskās darbības likums nekādu pastāvīgu monitoringu nenosaka.

Jūrmalas būvvaldei jāseko katras konkrētas būves projekta atbilstībai lokālplānojumam.

Jūrmalas būvinspekcijai jāuzrauga katras konkrētas būves būvniecība atbilstoši lokālplānojumam atbilstošajam projektam.

Jāparedz lokālplānojuma īstenošanas vides monitorings: ūdensapgādei, kanalizācijai un biotopu stāvoklim.

Jūrmalas pašvaldības policijai jāseko stingrai pilsētas saistošo noteikumu ievērošanai attiecībā uz meža saglabāšanu „Vārnukrogs 1802” teritorijai piegulošajā mežā, kurā ārpus šā zemes gabala robežām tā iemītņiem nav atļautas nekādas citādas darbības, kā ikvienam.

Pēc lokālplānojuma pilnīgas īstenošanas ieteicams biotopu eksperta apsekojums, lai pārliecinātos, ka visi nosacījumi lokālplānojuma teritorijā ir izpildīti un ka zemes gabalam piegulošajā mežā nekāda degradācija sakarā ar netiešām ietekmēm no lokālplānojuma teritorijas nav konstatējama. Turpmākajā ekspluatācijā ieteicams atkārtoti apsekot biotopus ik pēc 5 gadiem, lai sekotu, ka biotopu degradāciju veicinošas darbības netiek veiktas arī vēlāk pēc būvniecības pabeigšanas.

Biotopu monitorings jāsaskaņo ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

Atbildīgajai par monitoringa veikšanu un monitoringa rezultātā iegūto rekomendāciju izpildi kopumā jābūt vasarnīcu īpašnieku kooperatīvajai sabiedrībai (VĪKS) „Ausmas-3”, un atbildīgajam par konkrētas vasarnīcas teritorijā konstatētu pārkāpumu novēršanu jābūt arī konkrētās vasarnīcas īpašniekam.